

Univerzita Hradec Králové
Filozofická fakulta
Katedra politologie

Přeměna osvobozené fronty na vládní stranu v Eritrei

Bakalářská práce

Autor: Nikol Doleželová

Studijní program: B6701 Politologie

Studijní obor: Politologie

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Vlastimil Fiala, CSc.

Hradec Králové, 2015

Zadání bakalářské práce

Autor: Nikol Doleželová

Studijní program: B6701 Politologie

Studijní obor: Politologie

Název závěrečné práce: Přeměna osvobozené fronty na vládní stranu v Eritrei

Název závěrečné práce

AJ: Conversion of the liberation front to ruling party in Eritrea

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Válka za nezávislost v Eritrei začala v roce 1958. Ve stejném roce bylo založeno Eritrejské osvobozené hnutí (Eritrean Liberation Movement, ELM). Hnutí bylo složeno převážně ze studentů, intelektuálů a městského obyvatelstva. Působilo čtyři roky,

následně bylo odhaleno a zneškodněno. Dalším hnutím byla Eritrejská osvobozená fronta (Eritrean Liberation Front, ELF), založena roku 1960. Složena byla převážně z muslimského obyvatelstva, a proto získala podporu od muslimských států, jako byla Sýrie, Írán či Súdán. Vzájemné spory vedly k částečnému rozpadu. Skupiny, které odešly, se spojily, a vzniklo tak další hnutí Eritrejská lidově-osvobozená fronta (Eritrean People's Liberation Front, EPLF). K vedení se zde dostali převážně křesťanští studenti. Hnutí se ideologicky klanělo k marxismu. Mezi oběma hnutími probíhaly další spory, ty ale v roce 1981 skončily výhrou EPLF. Hnutí se spojilo i s etiopskými povstanci a roku 1991 se jim společně podařilo svrhnout komunistickou vládu.

Prvním prezidentem státu Eritrea se stal hlavní představitel EPLF Isaias Afwerki. Samotné hnutí se transformovalo v politickou stranu s názvem Lidová fronta za demokracii a spravedlnost (People's Front for Democracy and Justice, PFDJ).

Cílem této bakalářské práce bude popsat vývoj EPLF a analyzovat její politické ambice v době války za nezávislost v Eritrei. Dále bude zkoumat

transformaci osvobozeneckého hnutí v politickou stranu. Výzkumnou metodou bude empiricko-analytický přístup.

Literatura:

Connell, Dan a Killiont, Tom. 2011. *Historical Dictionary of Eritrea*. Maryland: Scarecrow Press

Diamond, Larry a Gunther, Richard. 2001. *Political Parties and Democracy*. Baltimore: Johns Hopkins University Press.

Duverger, Maurice. 1951. *Les partis politiques*. Paris: Armand Colin.

Fiala, Petr a Strmiska, Maxmilián. 2009. *Teorie Politických stran*. Brno: Barrister&Principal.

Fiala, Vlastimil, Prouza, Jan a Záhořík, Jan. 2010. *Politické stranictví v subsaharské Africe (Botswana, Malawi, Ghana, Etiopie a Eritrea)*. Olomouc: Iuridicum Olomoucense.

Garantující pracoviště: Katedra politologie, Filozofická fakulta

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Vlastimil Fiala, CSc.

Konzultant:

Oponent:

Datum zadání závěrečné práce: 22. dubna 2014

Datum odevzdání závěrečné práce: 10. července 2015

Poděkování

Ráda bych poděkovala doc. PhDr. Vlastimilu Fialovi, Csc. za cenné rady, připomínky, vstřícnost a poskytnuté materiály při psaní bakalářské práce.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala pod vedením vedoucího bakalářské práce samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 10.7.2015

.....

Nikol Doleželová

Anotace

Doleželová, Nikol. 2015. *Přeměna osvobozené fronty na vládní stranu v Eritrei*. Hradec Králové: Univerzita Hradec Králové, Filozofická fakulta, Katedra politologie. Bakalářská práce.

Válka za nezávislost v Eritrei začala v roce 1958. Ve stejném roce bylo založeno Eritrejské osvobozené hnutí (Eritrean Liberation Movement, ELM). Hnutí bylo složeno převážně ze studentů, intelektuálů a městského obyvatelstva. Působilo čtyři roky,

následně bylo odhaleno a zneškodněno. Dalším hnutím byla Eritrejská osvobozená fronta (Eritrean Liberation Front, ELF), založena roku 1960. Složena byla převážně z muslimského obyvatelstva, a proto získala podporu od muslimských států, jako byla Sýrie, Írán či Súdán. Vzájemné spory vedly k částečnému rozpadu. Skupiny, které odešly, se spojily, a vzniklo tak další hnutí Eritrejská lidově-osvobozená fronta (Eritrean People's Liberation Front, EPLF). K vedení se zde dostali převážně křesťanští studenti. Hnutí se ideologicky klanělo k marxismu. Mezi oběma hnutími probíhaly další spory, ty ale v roce 1981 skončily výhrou EPLF. Hnutí se spojilo i s etiopskými povstanci a roku 1991 se jim společně podařilo svrhnout komunistickou vládu.

Prvním prezidentem státu Eritrea se stal hlavní představitel EPLF Isaias Afwerki. Samotné hnutí se transformovalo v politickou stranu s názvem Lidová fronta za demokracii a spravedlnost (People's Front for Democracy and Justice, PFDJ).

Cílem této bakalářské práce bude popsat vývoj EPLF a analyzovat její politické ambice v době války za nezávislost v Eritrei. Dále bude zkoumat transformaci osvobozeného hnutí v politickou stranu. Výzkumnou metodou bude empiricko-analytický přístup.

Klíčová slova: Teorie politických stran, Osvobozená fronta, Eritrejská lidová osvobozená fronta, Boj za nezávislost

Annotation

Doleželová, Nikol. 2015. *Conversion of the liberation front to ruling party in Eritrea*. Hradec Králové: University of Hradec Králové, Faculty of Arts, Department of Politics. Bachelor thesis.

The war of independence in Eritrea began in 1958. The Eritrean Liberation Movement (Eritrean Liberation Movement, ELM) was founded in the same year. The movement was composed mostly of students, intellectuals and the urban population. It was subsequently destroyed when discovered after four years of functioning. Another movement was the Eritrean Liberation Front (Eritrean Liberation Front, ELF) which was founded in 1960. It consisted mainly of the Muslim population, and therefore won support from Muslim countries such as Syria, Iran or Sudan. Mutual disputes led to a partial dissolution. Groups that left merged and formed another movement called Eritrean People's Liberation Front (Eritrean People's Liberation Front, EPLF). The leadership was claimed mostly by Christian students. The movement ideologically tended to Marxism. Many disagreements took place between these two movements, but they ended in 1981 with EPLF victory. The movement allied with Ethiopian insurgents, and in 1991 jointly succeeded in overthrowing the Communist government. The main representative of the EPLF, Isaias Afwerki became the first president of the State of Eritrea. The movement itself was transformed into a political party called the People's Front for Democracy and Justice (People's Front for Democracy and Justice, PFDJ).

The aim of this thesis is to describe the development of EPLF and analyze its political ambitions during the war of independence in Eritrea. It will also explore the transformation of the liberation movement into a political party. Empirical-analytic approach will be used as a research method.

Keywords: Theory of Political Parties, the Liberation Front, the Eritrean People's Liberation Front, the struggle for independence

Obsah

Seznam použitých zkratk	11
Úvod	12
1. Teorie politických stran	17
1.1 Úvod.....	17
1.2 Definice politických stran	17
1.3 Funkce politických stran	18
1.4 Financování politických stran	20
1.5 Typologie politických stran.....	21
1.6 Specifika politických stran v Africe.....	23
1.6 Závěr	25
2. Vznik politických stran	26
2.1 Úvod.....	26
2.2 Teoretické přístupy ke vzniku politických stran	26
2.3 Teoretické přístupy ke vzniku afrických stran	28
2.4 Závěr	31
3. Boj za politickou nezávislost a současná situace v Eritrei	32
3.1 Úvod.....	32
3.2 Boj za národní osvobození	32
3.2.1 Italská kolonizace.....	32
3.2.2 Britský protektorát	33
3.2.3 Federace s Etiopií.....	34
3.3 Zisk nezávislosti.....	35
3.4 Současná situace	36
3.5 Závěr	40
4. Eritrejská lidová osvobozenecá fronta	41
4.1 Úvod.....	41
4.2 Vznik EPLF.....	41
4.3 Charakteristika EPLF.....	46
4.4 Závěr	54
5. Přeměna EPLF v politickou stranu	55
5.1 Úvod.....	55

5.2 Koncepce přeměny.....	55
Závěr	58
Prameny a literatura	61
Internetové zdroje	61
Noviny a časopisy	61
Literatura.....	63

Seznam použitých zkratk

ELF	Eritrejská osvobozenecá fronta (Eritrean Liberation Front)
ELM	Eritrejské osvobozenecé hnutí (Eritrean Liberation Movement)
EPLF	Eritrejská lidová osvobozenecá fronta (Eritrean People's Liberation Front)
EPRF	Eritrejská lidová revoluční strana (Eritrean People's Revolutionary Party)
ERA	Eritrejské dobročinné sdružení (Eritrean Relief Association)
EU	Evropská unie (European Union)
MPLA	Lidové hnutí za osvobození Angoly (People's Movement for the Liberation of Angola)
OSN	Organizace spojených národů (United Nations)
PDFJ	Lidová fronta za demokracii a spravedlnost (People's Front for Justice and Democracy)
PLF1	Lidová osvobozenecá fronta (People's Liberation Front)
PLF2	Lidová osvobozenecá fronta (People's Liberation Front)
RENAMO	Mosambický národní odpor (Mozambican National Resistance)
SLPP	Sierraleonská lidová strana (Sierra Leone People's Party)
SPS	Socialistická strana Senegalu (Socialist Party of Senegal)
UNMEE	Mise OSN v Etiopii a Eritrei (United Nations Mission in Ethiopia and Eritrea)

Úvod

Eritrea je dnes nazývána Severní Koreou Afriky. Již v roce 1994, tři roky po zisku nezávislosti, byly položeny základy systému jedné vládnoucí politické strany, v jejímž čele je od roku 1993 až do současnosti prezident Isaias Afewerki. Eritrea je jedním ze států s nejnižší úrovní svobody slova a shromažďování v Africe, opoziční politici a novináři jsou vystavováni pravidelnému pronásledování, hrozí jim zadržení či vězení. Mezinárodní organizace sledující dodržování lidských práv pravidelně Eritreu uvádí mezi zeměmi, kde jsou hrubě porušována lidská práva, kde mizí osoby nepohodlné režimu a kde společností prostupuje vše prorůstající korupce. Veškerá politická moc v Eritrei, nacházející se v hluboké mezinárodní izolaci, spočívá v rukou vedoucích představitelů jediné povolené politické strany v zemi – Lidové fronty za demokracii a spravedlnost (People's Front for Justice and Democracy - PFDJ), která vznikla v roce 1994 přejmenováním původní Eritrejské lidové osvobozené fronty (Eritrean People's Liberation Front – EPLF).

Eritrejská lidová osvobozená fronta byla ustanovena formálně na svém prvním kongresu v roce 1977 jako vojenská síla a frakce Eritrejské osvobozené fronty, jež zde působila již od roku 1970. EPLF byla od začátku svého působení velmi úspěšná, podařilo se jí dobýt některá významná města a kontrolovat rozsáhlá území. Po svržení režimu Mengisty Haile Mariama v roce 1991 dovedla EPLF zemi k referendu, na základě kterého se Eritrea oddělila od Etiopie, a v roce 1994 vyhlásila politickou nezávislost.

Od počátku své existence se EPLF prezentovala jako vysoce disciplinované hnutí, jehož členové důsledně dodržovali program a společně vytvářeli národní hodnoty. Takto se hnutí prezentovalo uvnitř státu i navenek. Největší úspěch sklízelo díky řešení sociálních a politických problémů eritrejského obyvatelstva a ztotožnění s eritrejskou politickou kulturou. Úzké propojení EPLF s potřebami eritrejského obyvatelstva a s úspěchy revolučního nacionalistického hnutí v boji s nenáviděnou amharskou nadvládou přivedlo zemi až k nezávislosti.

EPLF získala mnoho úspěchů, i když měla velmi omezené finanční zdroje. Přestože neměla žádnou trvalou podporu ze zahraničí, dokázala neustále navyšovat své vojenské kapacity a dosáhnout konečného vojenského vítězství. Po

získání politické nezávislosti se EPLF podílela na obnově základní infrastruktury, podporovala ekonomický rozvoj, zemědělství a obchod. Dále se EPLF zaměřila na poskytování sociálních služeb, kam spadalo školství a vzdělávání všech vrstev obyvatelstva, zdravotnictví a pomoc při mimořádných událostech. EPLF svou kampaň založila na změně vztahů uvnitř státu, přišla s pozemkovou reformou, restrukturalizovala správu obcí a provedla i zásadní právní změny v rodinné politice.

Pro EPLF byla charakteristická důsledná organizace členské základny, nicméně z hlediska fungování strany nebyly jednoznačně zřejmé kompetence a vazby mezi jednotlivými stranickými strukturami a orgány. V období boje za nezávislost dominovalo v EPLF centralistické řízení, na němž se aktivně podílela (tajná) politická organizace označovaná jako Eritrejská lidová revoluční strana (Eritrean People's Revolutionary Party- EPRF). Činností této organizace se vysvětluje vysoký stupeň politické a organizační jednoty, kterou vedení EPRF/EPLF dokázalo využívat k prosazení svých politických cílů a upevnění své politické moci.

EPRF, známá také jako Lidová strana, přišla s jasnou vizí, programem a směrem vybudování nové revoluční společnosti. Lidová strana, plnící uvnitř EPLF úlohu avantgardní strany, sehrála důležitou roli nejen při formování a řízení samotné EPLF, ale následně i po osvobození Eritrei. V roce 1994 proběhl třetí kongres EPLF, kde byla fronta přejmenována na Lidovou frontu za demokracii a spravedlnost. PFDJ je v současné době vládnoucí politickou stranou a jedinou povolenou politickou organizací v Eritrei.

Hlavním cílem bakalářské práce s názvem Přeměna osvobozené fronty na vládní stranu v Eritrei je detailní analýza vzniku a působení úzkých politických elit (EPRF) uvnitř eritrejského národněosvobozenického hnutí (EPLF) a vytváření podmínek pro jeho přeměnu v politickou stranu (PFDJ). Autorka předpokládá, že k přeměně EPRF/EPLF v PFDJ došlo pouze částečně, a EPLF/EPRF si stále uchovává některé prvky hnutí. Na základě této domněnky je definována i hypotéza, podle které bylo EPLF v době konání třetího kongresu v roce 1994 stále spíše národněosvobozenickým hnutím než skutečnou politickou stranou. Časové období, kterým se bude bakalářské práce zabývat, je vymezeno od 60. let 20.

století (kořeny vzniku EPLF a formování politických elit) do roku 1994, kdy proběhl třetí kongres EPLF a zformovala se PFDJ.

Výzkum politického stranictví je důležitou součástí analýzy politických systémů. Politické strany a jejich představitelé představují zájmy určité skupiny obyvatel a tyto zájmy se poté snaží prosazovat prostřednictvím svých pravomocí. Výzkum politických stran nám může napomoci pochopit chování jednotlivců, ale i určitých skupin na území daného státu. Pro správné pochopení fungování politického systému je důležité zkoumat i vznik a následný vývoj těchto politických stran.

Velká část klasických prací zkoumajících teorii politických stran je zaměřena pouze na evropské a severoamerické politické strany a stranické systémy, přičemž africkému politickému stranictví je věnována minimální pozornost. Poslední výzkumy ukazují, že euro-americké teorie politických stran nejsou ve většině případů na tento specifický region aplikovatelné.

Africký region se odlišuje v několika zásadních bodech. V Africe doposud převažují různé typy nedemokratických režimů, vlády jediné povolené strany. Pro Afriku je charakteristická nestálost politických stran a politických systémů. V Africe doposud neproběhla průmyslová revoluce, aktivním politickým aktérem je armáda a důležitou úlohu v životě společnosti sehrává náboženství. Všechny tyto problémy a mnoho dalších vedou k politické nestabilitě, a je proto velmi obtížné vytvořit jednotnou teorii, jež by postihla všechny státy Afriky. V současném globalizovaném světě je ovšem nutné zohlednit všechny aspekty vývoje společnosti, včetně mimoevropských oblastí, a pokusit se o jejich nové začlenění do politických teorií.

V západním prostředí s dlouholetou demokratickou tradicí je výzkum politických stran velmi rozšířený. K průkopníkům výzkumu euroamerického politického stranictví patří R. Michels, M. Duverger, G. Sartori, J. Blondel, A. Ware a desítky dalších autorů, kteří se ve svých pracích zaměřovali na obecnou teorii politických stran nebo některých jejich zásadních aspektů. V českém prostředí se problematikou politických stran a stranických systémů zabývá především Petr Fiala, Maxmilián Strmiska, Miloslav Novák či Michal Klíma a řada dalších.

Od 60. let můžeme sledovat postupný nárůst zájmu o africké politické strany. Mezi první významné autory zabývající se tímto problémem můžeme zařadit

například T. Hodgkina (1961), R. Morgenthau (1964) či J. Colemana nebo C. Rosberga (1965). V posledním desetiletí se problematikou afrického politického stranictví zabýval např. G Erdmann (2007), M. Basedau, A. Stroh, M. Salih, S. Elischer a další. V českém prostředí se africkými politickými stranami zabývá především V. Fiala.

Bakalářská práce vychází především z analyticko-empirického přístupu. První dvě kapitoly se budou zabývat teoretickým zakotvením výzkumu, na který bude navázána případová studie eritrejského politického stranictví.

V první kapitole se autorka zaměří na teorii politických stran. Bude se zabývat definicí pojmu politická strana, dále se zaměří na funkce politických stran, jejich typologii a následně se bude věnovat jejich financování. Poslední část této kapitoly bude věnována specifickým rysům politických stran v Africe.

Druhá kapitola je věnována vzniku politických stran. V první části se bude autorka věnovat teoretickým přístupům ke vzniku politických stran v euro-americkém prostředí, ve druhé části nalezneme teoretické přístupy ke vzniku politických stran v africkém prostředí, odlišném od euro-amerického.

Ve třetí kapitole přistoupíme ke zpracování případové studie. Bude zde nastíněna politická historie Eritrei a boj jejích obyvatel za politickou nezávislost. Eritrea byla nejprve italskou kolonií, poté se stala britským protektorátem a následně součástí federace s Etiopií. Od roku 1962 je Eritrea jednou z mnoha etiopských provincií. Následoval vleklý národněosvobozenecký boj, který skončil v roce 1994 vyhlášením politické nezávislosti. V poslední části této kapitoly bude popsána současná situace v Eritrey.

Čtvrtá kapitola se bude zabývat Eritrejskou lidovou osvobozenecskou frontou, nejprve bude zmíněn její vznik, poté charakteristika tohoto hnutí, především ideologie, organizační struktura, členská základna a financování. V poslední kapitole se autorka pokusí vyhodnotit přeměnu EPLF v politickou stranu. Na závěr budou shrnuty veškeré závěry této bakalářské práce a potvrzena nebo vyvrácena hypotéza.

Analýza afrických politických stran, jejich struktura, funkce a organizace není prozatím dostatečná. Jejich výzkum by měl být úkolem současné politologie.

Doufám, že tato bakalářská práce rozšíří znalosti o dosud málo zpracované problematice eritrejského politického stranictví.

1. Teorie politických stran

1.1 Úvod

Teorii politických stran v evropském a severoamerickém prostředí se již v minulosti zabývalo mnoho autorů. Jejich díla jsou přínosná i v současnosti a řada politologů z nich stále vychází. V úvodu kapitoly nalezneme definice politických stran od klasiků, jako byl Edmund Burke, Giovanni Sartori a další. Dále bude text zaměřený na funkce politických stran, financování a typologii. V poslední části budou nastíněna specifika politických stran v Africe.

1.2 Definice politických stran

Definování politické strany bylo, jak v minulosti, tak v současnosti často diskutovaným a sporným tématem¹. Cílem politických stran je zmocnit se moci, nebo se podílet na jejím vykonávání, získat hlasy ve volbách, dobýt poslanecká křesla a utvořit vládu (Novák 1997:19).

Dříve než se dalo mluvit přímo o politických stranách, byly tyto politické organizace označovány jako sdružení². První, kdo definoval politické strany, byl Edmund Burke v roce 1770. Podle této definice „*strana je organizovaný celek lidí, kteří se sdružují k společnému dílu v národním zájmu podle zvláštního principu, na němž se shodli*“ (Burke 1770: 42 citováno z: Novák 1997: 21). Do 60. let 20. století vzniklo ještě mnoho definic, které na sebe navazovaly, spojovalo je tvrzení, že se jedná o organizované spojení osob, jež se snaží prosadit svůj zájem, obecné dobro nebo získat politickou moc (Fiala, Strmiska 2009: 25). Tyto definice se měnily podle časového a geografického kontextu, a tudíž jim nemůžeme přiřkládát definitivní platnost.

Až po druhé světové válce můžeme mluvit o politické vědě jako další vědní disciplíně, poněvadž vznikl prostor pro upřesnění základních politologických pojmů. Mezi nejvýznamnější teoretiky politických stran v euroamerickém regionu můžeme považovat Maurice Duvergera, Klause von Beymeho a Giovanni Sartoriho, Jeana Blondela a další autory.

¹ Mezi autory, kteří se teorií politických stran v minulosti zabývali, patří např.: E. Burke, A. Schumpeter, D. Hume, M. Weber, W. Hasbach. Mezi současné autory patří K. von Beyme, M. Duverger, G. Sartori, M. Novák, P. Fiala, M. Strmiska.

² Benjamin Constant v roce 1816 definoval politickou stranu jako „Sdružení lidí, kteří vyznávají stejné učení“.

Definovat politické strany na africkém kontinentě nebo aplikovat definice, které vznikly na základě zkušeností v západním světě, je velmi obtížné. Afrika je specifický region svým většinou nedemokratickým charakterem politických systémů, křehkostí politických stran a stranických systémů a neexistencí sociálního rozvrstvení společnosti (Fiala a kol. 2012: 5). V tomto nestabilním politickém prostředí, kde má často dominantní úlohu armáda a je zde velký vliv tradičních struktur a náboženství, je velmi těžké utvořit obecnou definici politických stran, a proto můžeme vycházet z minimální definice G. Sartoriho, která se zdá být nejvhodnější. Sartori politické strany definoval jako *„jakoukoli politickou skupinu identifikovanou pomocí názvu, která se představuje ve volbách a je schopna prostřednictvím voleb umístit kandidáty do veřejných úřadů“* (Sartori 2005: 72). Volby jsou tedy podle Sartoriho jediným legálním prostředkem, jak získat politickou moc.

Sartoriho definici nelze aplikovat na všechny politické strany v Africe. V africkém nedemokratickém prostředí existují politické strany, ale z důvodu bojkotu se neúčastní voleb, příkladem mohou být politické strany v Gambii, Senegal a dalších zemích. Vlastimil Fiala politické strany definoval jako *„politické organizace, které disponují víceméně jasnou organizační strukturou a zřetelnou stranickou hierarchií, mají obvykle individuální členství a hlásí se k určité ideologii. Ve své činnosti se řídí pragmatickým krátkodobým i dlouhodobým politickým programem a dalšími stranickými dokumenty“* (Fiala a kol. 2012: 38).

1.3 Funkce politických stran

Politické strany jsou nástrojem k soupeření o politickou moc. Ve studiích o politických stranách můžeme najít celou řadu dalších funkcí, které plní v politickém systému. Někteří čeští autoři stranicko-politické teorie se funkcemi vůbec nezabývají³ nebo pouze okrajově, jako například Miroslav Novák.

Novák vysvětluje původ stran funkcionalistickým přístupem, poukazuje především na tribunskou funkci, kterou dříve definoval francouzský politolog Georges Lavau. Tribunskou funkci plní ty strany, které obhajují skupiny, jež mají pocit, že jsou vyloučeny z účasti v tamním systému (Lavau 1969 převzato z:

³ Příkladem může být M. Klíma a M. Novák, kteří se primárně zabývají na stranicko-politickými systémy.

Novák 1997: 41). Funkcionalisté (např. D. Apter) dále, podle Nováka, uvádějí jako hlavní funkce: a) rekrutování, výběr a střídání řídicích pracovníků; b) strukturování veřejného mínění, vytváření politických programů, čímž se strany stávají podle Aptera zprostředkující proměnnou mezi veřejným míněním a politickou mocí; c) integraci sociálních skupin, sladování neboli harmonizování, seskupování neboli agregování rozmanitých zájmů; d) kontrolu, koordinaci a stabilizaci vládních orgánů.

David E. Apter dále upozorňuje, že je třeba při posuzování funkcí rozlišovat demokratický a totalitní systém. Výše jmenované funkce odpovídají pluralitním systémům, naopak v totalitních systémech mezi funkce politických stran patří utváření skupinové solidarity a zajišťování „vedoucí úlohy“ (Apter 1963: 327 převzato z: Novák 1997: 42).

Podle Petra Fialy a Maxmiliána Strmisky je vhodné funkce politických stran rozdělit na ty, které plní v rámci politického systému jedna politická strana, a na funkce, které plní v rámci politického systému celý systém politických stran (Fiala, Strmiska 2009: 63). Takto by zmiňovaní autoři politické funkce rozdělili na základě rozdělení Georga Brunnera z roku 1979, který zmiňuje čtyři základní funkce vycházející z Maxe Webera: a) integrační funkce, kterou rozumí nejrůznější formy zprostředkování mezi lidem a nositeli státního panství; b) funkce výběru vedení, což znamená, že strany vybírají a prosazují kandidáty do vedoucích funkcí; c) funkce výkonu panství, kterou naplňuje ta strana, která zvítězila ve volbách a vytváří exekutivu; d) funkce kontroly panství, jež je realizována opozičními politickými stranami (Brunner 1979: 368-374 převzato z: Fiala, Strmiska 2009: 62).

Mnozí současní autoři při vypisování politických funkcí čerpají ze dvou myšlenkových přístupů. Prvním přístupem je klasická představa o typických znacích politických stran, mezi které patří ideologie a patronáž. Vycházejí při tom z autorů, jako byl Edmund Burke až po Maxe Webera. Druhým myšlenkovým proudem je přehled funkcí politického systému, které plní každý politický systém při změně *inputs* na *outputs*. Tito autoři vychází z práce *Comparative Politics* Gabriela A. Almonda a G. Binham Powella z roku 1966. Ve zmiňované práci

uvádějí šest základních funkcí politických systémů⁴ (Almond, Powell 1966: 29 převzato z: Fiala, Strmiska 2009: 64).

Jak již bylo výše popsáno, existuje celá řada funkcí politických stran. Většina současných autorů se tedy snaží tyto funkce roztřídit do funkčních katalogů, aby vedle sebe stály funkce podobného druhu a kvality. Zároveň se snaží jejich počet zredukovat tím, že uvádějí pouze politické funkce univerzálnějšího charakteru.

Elmar Wiesendahl (1980) se o toto roztřídění pokusil už na počátku osmdesátých let, kdy po předchozím studiu předešlých prací zredukoval funkce politických stran na konečných 18 variant. Ještě úspěšnější z hlediska redukce byl B. Zeuner, který v roce 1969 odlišil pouze tři funkce: transmisi, selekci a integraci (Zeuner 1969:12 převzato z: Fiala, Strmiska 2009: 67). S tímto rozlišením ale příliš nesouhlasil Ulrich von Alemann (1994), a proto doplnil další tři funkce: participaci, socializaci a legitimizaci (Alemann 1994: 302 převzato z: Fiala, Strmiska 2009: 67).

Zřejmě nejznámější funkční katalog představil v roce 1982 Klaus von Beyme, jenž definoval čtyři základní úlohy politických stran: funkci vymezení cíle (ideologie a pragmatika), funkci artikulace a agregace společných zájmů, funkci mobilizace a socializace občanů v systému především při volbách, funkci rekrutování elit a vytváření vlády (Beyme 1997, 383 převzato z: Fiala, Strmiska 2009: 69).

Výzkum funkcí politických stran v africkém prostředí je teprve na začátku. Zde opět nalezneme odlišnosti dané rozdílným historickým vývojem, podrobně se funkcemi zabýval Thomas Hodgkin a Gero Erdmann.

1.4 Financování politických stran

K tomu, aby politické strany mohly plnit své funkce a politické programy, musí být jejich činnost financována. Financování politických stran se řídí několika principy, mezi které patří: a) princip rovnosti: základní princip, který představuje

⁴ 1. Formulace požadavků, 2. požadavky jsou kombinovány ve formě alternativních návrhů jednání, 3. jsou formulovány autoritativní pravidla, 4. tato pravidla jsou zavedena a prosazena, 5. prosazování je přizpůsobeno individuální případům, 6. tyto rozličné aktivity jsou vyměňovány uvnitř politického systému a předávány jeho okolí.

„zabezpečení stejného přístupu politických stran k finančním zdrojům za účelem zajištění srovnatelných podmínek pro jejich činnost“, b) princip svobody: tento princip naopak zastává možnost „umožnit průchod odlišným schopnostem různých politických stran získávat finanční prostředky svépomocí“, c) princip svobodné politické soutěže: předpoklad rovných pravidel hry a zároveň snaha politických subjektů o získání co nejvýhodnějších podmínek (Šimíček 1995), d) princip kontroly: kontrola ze strany veřejnosti, požadavky na transparentní financování (Outlý 2003: 47-48).

Financování politických stran je možné dvěma způsoby. Pomocí státních příspěvků, které se mohou odvíjet od volební úspěšnosti, nebo může být dotace poskytnuta těm stranám, které kandidovaly alespoň v předem určeném počtu volebních obvodů. Druhým způsobem je financování soukromé, kdy strany získávají finanční prostředky prostřednictvím sponzorských darů, členských příspěvků, příjmů z podnikatelské činnosti, pronájmem nemovitostí atd. Politická strana může být financována i nepřímo pomocí reklamy v médiích či nefinančních darů, jako jsou například služby za výhodnější ceny (Outlý 2003).

1.5 Typologie politických stran

Různé typologie a kritéria se snaží určit rozdíly a shodné znaky mezi politickými stranami. Autoři se snaží o vymezení univerzální typologie, která by politické strany rozdělila do skupin podle stejných či nepatrných rozdílných znaků. Představit univerzální typologii politických stran je obtížné především z důvodu několika faktorů, mezi které patří doba či místo výskytu politických stran.

Na tvorbu klasických autorů v roce 1991 navázal německý politolog H. U. Brinkmann, který ve své publikaci *Parteientypologie* představil výčet nejčastějších typů politických stran:

rozdělení podle cílů a charakteru utváření	<i>Strany patronáže</i> – programová hlediska v nich ustupují selektivním materiálním pobídkám pro členy a aktivisty.
	<i>Třídní strany</i> – reprezentují zájmy jedné společenské třídy.
	<i>Světónáborové strany</i> – jejich politika je výrazně orientovaná na světónáborovou problematiku, ať už vymezenou ideologicky nebo religiózně.

	<i>Programové strany</i> – podobně jako světonázorové strany odvozují svou politiku od pevně stanovených hodnot, ale nejsou tak úzce spjaty s uzavřeným ideologickým systémem.
	<i>Platformní strany</i> – nemají žádný dlouhodobý, světonázorově nebo jinak podložený program, ale jejich politika se utváří podle krátkodobých akčních programů.
rozdělení podle sociálních aspektů organizační struktury	<i>Honorační strany.</i>
	<i>Masové strany.</i>
	<i>Masové integrační strany</i> – na rozdíl od masových stran mají odstranit jejich dobovou podmíněnost a rozšířit platnost.
	<i>Kádrové strany</i> – revoluční skupiny organizované na principu demokratického centralismu.
	<i>Party machine</i> – v mnohém se podobaly patronátním stranám, především svým osamostatňováním se od voličů a nabídkou selektivních výhod pro své aktivisty.
rozdělení podle sociodemografických příznaků	<i>Zájmové strany</i> – jejich cílem je reprezentovat zájmy určité společenské třídy.
	<i>Strany všelidové</i> – reprezentují všechny skupiny obyvatelstva, vycházejí z kritérií jejich politických orientací a cílů.

Zdroj: Brinkmann, H. U. 1991. Parteientypologie. München: Oldenbourg.

V poslední době jsou za nejužitečnější považovány dva směry typologie politických stran. Tím prvním směrem je vývojová typologie, druhým je typologie vycházející z ideově programatického hlediska. Vývojová typologie je spojena především se jmény Maxe Webera, Sigmunda Neumanna a Otty Kirchheimera. Vývojová typologie se dodnes opírá o čtyři základní stádia politických stran, se kterými přišli Richard Katz a Peter Mair. V 19. století podle autorů existovaly *elitní strany*, v období mezi lety 1880 a 1960 mluvíme o *masových stranách*, od roku 1945 se vyskytují *catch all strany*, nejnovějším typem jsou strany kartelu, které se objevují od roku 1970 (Katz, Mair 1995:5-27).

Autorem ideově-programatické typologie je Klaus von Beyme. Beyme během svého výzkumu přišel s rozdělením na devět stranicko-politických rodin, které se dělí na základě konfliktních linií. Podle Beymeho tedy mluvíme o a)

liberálních a radikálních stranách, b) konzervativních stranách, c) socialistických a sociálně demokratických stranách, d) křesťansko-demokratických stranách, e) komunistických stranách, f) rolnických stranách, g) regionálních a etnických stranách, h) krajně pravicových stranách a i) zelených stranách (Beyme 1997: 368).

Univerzální typologií, používanou u politických stran v africkém prostředí, se zabývá dvojice autorů Richard Gunther a Larry Diamond. Při tvorbě typologie vycházeli ze tří kritérií: a) formální organizace politické strany (velké vs. nepočtené), b) programové vymezení (přesně/slabě definovaná ideologie, náboženská víra, nacionalismus pragmatismus atd.), c) podle chování na tolerantní/pluralitní vs. proto-hegemonické. Podle prvního kritéria vzniklo pět základních typů afrických stran a) elitní politické strany, kam se řadí strany místní honorace, klientelistické nebo tradicionalistické, b) masové politické strany (náboženské, nacionalistické, socialistické atd.), c) politické strany opírající se o etnikum (etnické, kongresové), d) elektorální politické strany (catch all strany, personalistické), e) strany-hnutí (levicové svobodomyšlné, extrémně pravicové). Poslední dva uvedené typy jsou ale ve skutečnosti obtížně definovatelné, typ strany-hnutí se v africkém prostředí téměř nevyskytuje (Diamond a Gunther 2001: 5-13).

1.6 Specifika politických stran v Africe

Politické strany v Africe se v mnoha ohledech liší od stran v euroamerickém prostředí. Může za to především rozdílný historický vývoj, rozdílná struktura a fungování africké společnosti. Africké politické strany můžeme tedy definovat jako politické organizace, které se hlásí k určité ideologii, opírají se o zřetelnou stranickou hierarchii, své cíle propagují pomocí politického programu a stanov, pravidelně se zúčastňují voleb, členství v politických stranách je individuální. Naopak osvobozené fronty vznikají v kritické situaci, kterou může být boj za nezávislost. Podobně jako politické strany mají propracovaný politický program, stálou členskou základnu a hlásí se k určité ideologii. Od politických stran se liší formou prosazování svých cílů, které fronty nacházejí v boji, kde využívají především znalosti terénu a nepřehlednosti situace.

Osvobozenecká hnutí se neúčastní voleb, ale po skončení boje za nezávislost se mohou rozpadnout, nebo se změnit v politickou stranu.

V africkém prostředí jsou politické strany vnímány jako nástroj k získání politické moci. K hlavním funkcím afrických politických stran patří a) integrační funkce, b) mobilizační funkce, c) funkce agregace zájmů formou poskytování ochrany a klientelismu ve prospěch určité náboženské, etnické nebo regionální skupiny, d) funkce rekrutování elit a vytváření vlády, e) funkce kontroly politické moci (u opozičních stran) (Fiala a kol 2012). Funkcemi politických stran se podrobně zabývá Thomas Hodgkin, který upozorňuje také na propagandistickou funkci, která využívá různé nástroje k ovlivnění obyvatelstva, jako například mítinky, pochody, náboženské symboly atd. Podle zmiňovaného autora k dalším funkcím patří poskytování ochrany, administrativní funkce a funkce vytváření sociálního státu. Politické strany v Africe se starají o ochranu svých členů, odměňují své přátele a odstrašují nepřítel. Tato starost o své členy a voliče vyplývá z historie, kdy byl zakořeněn systém vzájemné pomoci v rámci jedné etnické, náboženské či regionální skupiny. Díky tomuto jevu je v Africe tradičně velmi vysoká volební účast, protože voliči podporují svoji politickou stranu tak, aby z toho následně mohli profitovat (Hodgkin 1961).

Ve většině afrických stran je organizační struktura a členská základně věnována minimální pozornost. Již v období národně osvobozenického boje měla většina afrických masových stran jasnou členskou základnu. Základní organizační jednotkou byly skupiny a buňky, na nižší úrovni působily stranické jednotky v místě bydliště či v zaměstnání. Na začátku 60. let se začalo projevovat soustředění moci v rukou vybraných jednotlivců nebo úzké skupiny členů. Po získání nezávislosti se již objevoval jasný politický program, stanovy, cíle politických stran a instrukce pro přijímání nových členů.

Podíváme-li se na financování politických stran v Africe, můžeme zde opět najít financování státní, ale i soukromé. Avšak u soukromých zdrojů zůstává velkým problémem rozlišit, zda jsou finance získány legálně nebo nelegálně (Pinto-Duschinsky 2002). V některých státech většina financí pochází z velké části právě z privátních zdrojů. V Jihoafrické republice například existuje určité omezení, kolik financí může strana získat ze soukromých zdrojů (Bryan, Baer

2005:123). V Ghaně patří mezi největší privátní zdroje počáteční kapitál ze strany zakladatelů strany a roční členské příspěvky (Aluaigba 2009: 107). V africkém prostředí se často setkáváme s korupcí, přestože převládají soukromé zdroje, nikde nelze řádně dohledat daný zdroj financování.

1.6 Závěr

Teorii politických stran v euroamerickém prostředí se zabývá mnoho klasických i současných autorů, zatímco v africkém prostředí je toto téma stále nové a existuje zde mnoho prostoru pro budoucí výzkum. Většina autorů vychází z euroamerického prostředí, ale ne každá definice je platná v prostředí s odlišnou historií, dlouhým bojem za nezávislost, v jednostranickém systému a v rozdílném fungování společnosti. Autoři se často snaží aplikovat ověřené definice, ale často jsou nutné úpravy či zcela nové přístupy.

2. Vznik politických stran

2.1 Úvod

Vznik politických stran je ve většině zemí spojen s modernizačními procesy, nebo může být produktem kritických situací, jako je například boj za nezávislost či kritická předvolební situace. Utvářely se tedy na pozadí významných historických událostí.

Pro vznik politických stran neexistuje jednotná definice. Jejich vznikem se zabývá velké množství studií, existuje několik teoretických přístupů, které se navzájem doplňují. Mezi významné autory, zabývajícími se vznikem politických stran v evropském prostředí, patří Maurice Duverger (1964), Giovanni Sartori (1976), Klaus von Beyme (1984), Seymour Martin Lipset (1967), Stein Rokkan (1967), Samuel Huntington, Joseph La Palombara (1966), Myron Weiner a další. Mezi české autory můžeme zařadit Miroslava Nováka, Maxmiliána Strmisku, Petra Fialu nebo Michala Klímu. Problematikou vzniku afrických politických stran se pak zabývají James Coleman, Carl Rosberg, Thomas Hodgkin, David Apter, M. A. Mohamed Salih. Za české autory můžeme jmenovat Vlastimila Fialu.

2.2 Teoretické přístupy ke vzniku politických stran

Teoretické přístupy lze rozdělit do několika skupin. Klaus von Beyme uvádí tři nejvýznamnější typy. Těmi jsou institucionalistický přístup, koncept cleavages a developmentalistický přístup (Beyme 1982:26-27 převzato z: Fiala, Strmiska 2009: 53).

S institucionalistickým přístupem přišel Maurice Duverger ve svém díle *Les patries politiques* v roce 1951. Podle Duvergera vznik politických stran souvisí s rozšířením volebního práva a parlamentu na přelomu 19. a 20. století. Dále rozlišuje původ stran na strany parlamentní a neparlamentní (Duverger 1951). Parlamentní strany mají původ mezi podobně smýšlejícími poslanci se stejnými názory a cíli.

Další politické strany vznikaly mimo parlament. Utvořily se z již existujících spolků či klubů. Mezi tyto instituce Duverger řadí např. odbory, velké

podniky, náboženské spolky, společenské a intelektuální kluby, politické ligy⁵ nebo ilegální skupiny⁶.

Miroslav Novák, který se podrobně zaobíral Duvergerovým institucionálním přístupem, rozpracoval třetí možnost vzniku sloučením stran nebo rozštěpením již existující strany (Novák 1997: 36).

Tento teoretický přístup se dá velmi dobře aplikovat na evropské a americké prostředí. Ale na africkém kontinentě politické strany ve většině států vznikaly již velmi dlouho před získáním politické nezávislosti. Politické strany původního afrického obyvatelstva tedy nemohly vznikat na půdě parlamentu, ale naopak zde můžeme hovořit o vzniku stran z různých společenských organizací (náboženské skupiny, kluby intelektuálů, kulturní či vzdělávací skupiny).

Dalším teoretickým přístupem se v šedesátých letech zabývali autoři Seymour Martin Lipset a Stein Rokkan, kteří rozpracovali koncept cleavages. Prvenství však patří nizozemskému politologu H. Daalderovi (Fiala, Strmiska 2009: 58). Teorie konfliktních linií je založena na historickém přístupu. Tato koncepce vysvětluje vznik politických stran na základě dvou revolucí v evropském prostředí- národní a průmyslové - a dvou dimenzí- teritoriální a funkční. Z této kombinace vzniknou čtyři štipící linie: centrum x periferie, stát x církve, město x venkov, práce x kapitál (Hloušek 2007: 364).

I tento teoretický přístup vznikl na základě zkoumání vzniku evropských politických stran, aplikovat tuto teorii na africké prostředí se zatím odvážilo málo autorů. Jedním z důvodů je, že na africkém kontinentě neproběhla průmyslová revoluce⁷ a národní revoluce stále nebyla dokončena. Téměř všechny bývalé kolonie prošly národně osvobozenou revolucí, vzniká zde tedy konfliktní linie mezi koloniální velmocí a nezávislým státem (Fiala a kol. 2012:26). Tím vznikají

⁵ „Strany jednají vždy na volebním a parlamentním poli, když ne výlučně, přinejmenším v podstatné míře, ligy naopak nepředstavují kandidáty do voleb a nesnaží se sdružovat poslance, jsou to čistě propagační a agitační mašinerie. Z jejich podstaty plyne, že jsou silně proti parlamentní a nerespektují demokratická pravidla hry. Tím se liší od fašistických a komunistických stran, jejichž učení je rovněž antiparlamentní, ale které si slouží parlamentem k dobytí moci“ (Duverger 1951: 35)

⁶ Pro ilegální skupiny podle Duvergera platí, že pokud pro ně přestane platit zákaz činnosti, mohou se z nich stávat politické strany. (Novák 1997:26)

⁷ V Africe se běžně setkáváme sociálně demokratickými, socialistickým nebo i komunistickými stranami, jejich vznik, ale neovlivnila průmyslová revoluce, důvody jsou v jiných historických událostech (Fiala a kol 2012:26)

na jedné straně umírněné politické strany a na straně druhé nacionální strany nebo národně-osvobozenecká hnutí a fronty, které bojují za vyhlášení politické nezávislosti.

Po skončení národně-osvobozenecké revoluce nedošlo ve většině států k národním revolucím. V tomto období docházelo a stále dochází k etnickým a náboženským střetům, občanským válkám, genocidě nebo vojenským převratům. Můžeme tedy mluvit o štěpení stát x tradiční společnost (Fiala a kol. 2012:26).

Třetím teoretickým přístupem je developmentalistický, jenž je spojen se jmény La Palombara a Weinerja. Zakladatelem této teorie je americký politolog David Apter. Jeho koncept je spojený s procesem modernizace, soustředí se na sociální a ekonomické faktory, které ovlivňují vznik stran. D. Apter v roce 1965 vydal knihu „*The Politics of Modernization*“, kde se zabýval modernizací mimoevropských oblastí. Apter považuje právě politické strany za nejdůležitější modernizační instrument (Apter 1965:179).

2.3 Teoretické přístupy ke vzniku afrických stran

První, kdo se pokusil definovat vznik politických stran na africkém kontinentě, byl Thomas Hodgkin. Při svém výzkumu vycházel především z Duvergerovy institucionální teorie o vzniku politických stran. Na začátku šedesátých let tedy Hodgkin definoval politickou stranu jako „*organizaci, která podrobně rozpracovala své cíle formou politického programu, často se přihlašuje k určité ideologii, buduje formálně demokratickou strukturu obvykle založenou na místních pobočkách a individuálním členství, vyjadřuje přání pravidelně se účastnit soutěže s ostatními stranami ve volbách s cílem kontrolovat vládu a vyznačuje se větší pružností ve strategii, reagující na aktuální potřeby, zejména v souvislosti s realizací politické moci*“ (Hodgkin 1961: 51).

Thomas Hodgkin navrhl pět možností vzniku politických stran v africkém prostředí: a) přeměna dříve existujících asociací (politické strany vzniklé z dříve existujících politických organizací. K přeměně došlo bez výraznější změny ať už ve vedení strany, ideologii nebo struktuře.); b) evoluce z „kongresu“ (Hodgkin považuje kongres za politickou organizaci v případě, že splní základní znaky, mezi které patří snaha osvobodit se od koloniální nadvlády, nacionalistické cíle, typickým znakem je i uvolněná struktura, snaha reprezentovat veškeré

obyvatelstvo a aktivní strategie. T. Hodgkin zde zároveň zmiňuje i fronty, které vznikají během revolucí a podobně jako kongresy mají snahu sjednotit veškeré politické organizace. O změnu politického systému se snaží spíše mimoústavními prostředky. Fronty mají na rozdíl od kongresů mnohem uzavřenější strukturu a podobají se spíše masovým stranám.); c) odštěpení od kongresů a stran (podle Hodgkina je odštěpení od kongresů a stran nejčastějším způsobem vzniku politické strany. Ke vzniku dochází tím, že se pokrokovější členové dřívější organizace dostanou do konfliktu s umírněnější skupinou členů, a následně dojde k jejich odchodu a založení nové politické strany.); d) integrace politických stran a skupin (politická strana vznikne spojením více politických stran či politických organizací.); e) na základě vnějšího vlivu (některé politické strany v Africe vznikly působením vnějšího vlivu. Tím mohly být koloniální velmoci, které podporovaly vznik „administrativních“ politických stran. Jejich hlavním cílem bylo založit politickou stranu, jež by mohla konkurovat nacionalistickým stranám. Dalším příkladem může být vznik socialistických a komunistických stran, které mohou vznikat s podporou levicových stran v centrech.) (Hodgkin 1961).

Dalším autorem, který se věnoval vzniku politických stran v Africe, je David Apter. Při studiu politických stran v Ghaně rozdělil rozvoj politických stran v Africe do pěti základních skupin, ty se dělí na podskupiny. Na základě historického přístupu zobecnil jednotlivé fáze vzniku politických organizací v Ghaně. Tuto teorii je možné aplikovat i na ostatní africké politické strany. Mezi pět základních skupin patří:

etnické a nátlakové skupiny	etnické asociace
	ochranné organizace
	pokrokové asociace a různé kluby stejně smýšlejících osob
	literární a diskuzní skupiny
frakční koalice s politickými cíli	místní koalice
	národní koalice
reprezentativní politické strany	konzervativně nacionalistické strany
	radikální nacionalistické strany

strany solidarity	konzervativní křídlo
	radikální křídlo
	intelektuálové

Zdroj: (Apter 1966: 261)

V roce 2004 vyšla publikace *African Political Parties*, kterou editoval M. A. Muhamed Salih. V úvodu se krátce zabývá vznikem politických stran a podobně jako T. Hodgkin vznik politických stran rozdělil podle toho, jak se strany utvářely. První podkapitola jeho úvodu pojednává o politických stranách, jež se udržely u politické moci od koloniálních dob. Některé z nich byly navázány na různé spolky, například vzdělávací či kulturní. Do této skupiny stran můžeme zařadit sierra-leonskou SLPP nebo senegalskou SPS a další. Další podkapitola řeší vznik stran přechodem z masových organizací, příkladem jsou angolská MPLA, mosambické RENAMO a další. Poslední podkapitolou upozorňuje Salih na vznik politických stran výsledkem aktivit vojenských vůdců, v tomto případě zmiňuje Nigérii, Súdán a Etiopii (Salih 2004:19). Právě tyto tři způsoby vzniku stran považuje M. A. Salih za klíčové.

V africkém prostředí se můžeme setkat se čtyřmi typy politických organizací (zájmové a nátlakové skupiny, kongresy, fronty a protopolitické strany), které se následně mohou změnit v politickou stranu. Je ale velmi obtížné rozeznat, zda-li ještě pořád hovoříme o nátlakové skupině nebo o kongresu či frontě, nebo jestli se kongres/fronta už přeměnily na politickou stranu. Politické strany v Africe můžeme podle V. Fialy definovat jako „*politické organizace, které disponují víceméně jasnou organizační strukturou a zřetelnou stranickou hierarchií, mají obvykle individuální členství a hlásí se k určité ideologii. Ve své činnosti se řídí pragmatickým krátkodobým i dlouhodobým politickým programem a dalšími stranickými dokumenty*“ (Fiala a kol. 2012: 38).

Prvním typem jsou zájmové a nátlakové skupiny. Sem řadíme nejrůznější kulturní, vzdělávací, vojenské, náboženské a další kluby, organizace, odbory, svazy, které měly při svém vzniku nepolitický status. Postupem času se však radikalizují, podporují odstranění kolonialismu, později dosazují politické vůdce. Z jejich základů následně vznikají kongresy, fronty nebo politické strany.

Kongresy v africkém prostředí vystupují jako organizace chránící zájmy všech obyvatel v zemi, cílem je odstranit koloniální moc. V čele kongresů často stojí skupinka intelektuálů, která formuluje společné cíle. Kongresy se často opírají o podporu různých asociací a klubů. Ve většině případů u nich nenajdeme žádnou ideologii, v menší míře se mohou hlásit k nacionalismu či národnímu socialismu. Od front se kongresy liší formou odporu, zatímco fronty využívají násilí, kongresy se o změny pokoušejí především pomocí nenásilné formy boje, snaží se například o změny v ústavním systému.

Fronty chápeme jako organizace, které vlivem historického vývoje bojují za národní nezávislost v často dlouhém národně-osvobozeneckém boji. Na rozdíl od politických stran využívají většinou neústavní formy boje, především z důvodu, že nemají možnost zúčastnit se voleb, které jsou určeny pouze vybraným skupinám obyvatel dané země. Fronty mají velmi propracované politické programy, pevnou strukturu a většinou se hlásí i k nějaké konkrétní ideologii.

Dalším typem jsou protopolitické strany, které vznikají ve většině případů v období kolonialismu. Vznikají v ilegalitě a mají přísnou organizační strukturu. Jejich cílem je opět boj za národní nezávislost, v jejich programech se často objevuje konkrétní ideologie a důraz na specifika daného národa. Protopolitické strany se po získání politické nezávislosti často stávají součástí kongresů či front, mohou se také změnit v politické strany. Na rozdíl od nátlakových skupin se liší především svým propracovaným politickým programem a charakterem. Od politických stran v Africe je můžeme odlišit velmi úzkou členskou základnou a téměř nemožnými možnostmi prosadit své politické cíle (Fiala a kol. 2012:37).

2.4 Závěr

V euroamerickém prostředí se převážně vychází ze tří výše jmenovaných teoretických přístupů. Vznikem politických stran v africkém prostředí se jako první v roce 1951 zabýval Thomas Hodgkin, který částečně vycházel z institucionalistické teorie. Z jeho názorů následně vychází řada dalších politologů při zkoumání teorie afrických stran.

3. Boj za politickou nezávislost a současná situace v Eritrei

3.1 Úvod

V této kapitole se krátce podíváme na eritrejskou historii, která sehrála důležitou roli při formování EPLF. Je důležité přiblížit historické pozadí pro správné pochopení vzniku nacionalistické osvobozené fronty, kterou EPLF byla.

Tento historický exkurz začneme italskou kolonizací, krátce se zastavíme u britského protektorátu a pokračovat budeme federativním uspořádáním země, které v roce 1962 změnilo Eritreu na etiopskou provincii. V závěrečné části se budeme zabývat současnou podobou Eritreje, zahraničními vztahy, ekonomickou situací, ale především porušováním lidských práv v této zemi.

3.2 Boj za národní osvobození

3.2.1 Italská kolonizace

Eritrea se podle Wichalské dohody stala 1. ledna 1890 oficiální italskou kolonií. Odtud měla být do Itálie dodávána levná pracovní síla a exotické potraviny. Válečný konflikt se sousední Etiopií v roce 1898 však změnil dosavadní přístup Itálie ke koloniální zemi. Etiopie sice vyhrála, avšak nebyla schopna zvládnout vnitropolitickou situaci a Eritrea zůstala i nadále pod správou Itálie (Mojdl 2005, s. 84). Ta se podle Záhořika (2009) naopak zaměřila na její rozvoj.

Po přílivu italských kolonizátorů začala na území Eritrei rozsáhlá výstavba měst a infrastruktury. Díky investicím, které probíhaly do 30. let 20. století, vznikla v Eritrei rozsáhlá silniční a železniční síť a dvě letiště (Mojdl 2005:85). Dalším krokem byla zemědělská reforma, při které většina zemědělské půdy připadla právě Italům a původní obyvatelstvo bylo přestěhováno do měst. S industrializací docházelo v Eritrei i k vytvoření vrstvy intelektuálů, z níž mnoho bylo zaměstnáno ve státní správě. Z ostatních domorodců přesunutých do měst se stávali dělníci.

Na vztahy mezi Eritreou a Itálií se nahlíželo rozdílně, Tekeste Negash se domnívá, „že limitovaný příchod italských farmářů byl způsoben eritrejským odporem vůči cizincům zabírajícím půdu“ (Negash 1987: 122 převzato z: Záhořík

2009: 42). Zatímco podle Roye Patemana, „*byl odpor omezen pouze na místa, kde tvořili Italové výraznou minoritu, tedy v oblastech s nejúrodnější půdou, jež byla získána ve prospěch skutečné evropské kolonizace*“ (Pateman 1998: 47-62 převzato z: Záhořík 2009: 42). Na toto tvrzení navazuje George Trevaskis, který dodává, že „*Itálie hleděla na Eritreu jako na středisko, ze kterého bylo Italy vyráběné zboží distribuováno do Etiopie, Súdánu a arabských zemí a ze kterého Italové vyváželi suroviny nutné pro italský průmysl*“ (Trevaskis 1960: 36)

Zvrat nastal v roce 1922, kdy se v Itálii dostal k moci Benito Mussolini. Do té doby bylo soužití mezi Italy a Eritrejci vcelku poklidné, ovšem po nástupu Mussoliniho došlo k rasové segregaci (Mojdl 2005: 85). Eritrejci, kteří se dříve podíleli na státní správě, nyní mohli zastávat jen nižší pozice. Zemědělské reformy stále probíhaly, ale zaměřily se pouze na farmy Italů, kterých v té době bylo okolo 70 000 (Mojdl 2005:85). Benito Mussolini měl v plánu útok na sousední Etiopii, a proto většina Eritrejců musela ve 30. letech 20. století nastoupit do armády. Italská invaze v roce 1936 proběhla úspěšně a do roku 1941 dala podnět k vytvoření Italské východní Afriky, jejíž součástí byla dnešní Etiopie, Eritrea a Somálsko (Záhořík 2009: 145).

Itálie v té době měla pod koloniální správou i Libyi. Dobyť Súdánu představovalo obrovskou hrozbu pro Velkou Británii. Nebezpečí spočívalo v obklíčení britského protektorátu Egypta italskými koloniemi. Spolu s Egyptem by byl obklíčený i klíčový Suezský průplav. Británie proto zablokovala Suez, a Italská východní Afrika tím byla zcela odříznutá od Itálie. Kolonie byly tím pádem zcela závislé na velmi omezené letecké dodávce zásob.

Navzdory odporu italských vojsk došlo v roce 1941 k pádu italské pevnosti Keren. Italská vojska zde byla poražena Brity a následovalo britské obsazení území.

3.2.2 Britský protektorát

Po porážce Mussoliniho Itálie se Eritrea, po rozhodnutí Francie, Sovětského svazu, Velké Británie a Spojených států, stala britským protektorátem až do roku 1952 (Mojdl 2005: 85). Britové měli za úkol Eritreu zbavit italské ideologie, která se projevovala především ve školství. Fašistická propaganda se ale objevovala i v běžném životě, jenž byl stále poznamenán rasovými zákony

z roku 1938 (Trevaskis 1960). Britská nadvláda byla na počátku pokojná, ale koncem 40. let začala diskuze, jak dál naložit s eritrejským územím. V dubnu 1949 padlo několik návrhů. Mezi nimi i rozdělení, anexe či osamostatnění. Britové navrhovali rozdělení na křesťanskou část, která by spadala pod Etiopii, a muslimskou část, jež by patřila k Súdánu. Sovětský svaz navrhoval navrácení bývalé italské kolonie zpět Itálii, protože předpokládal, že v italských volbách vyhrají komunisté. S dalším návrhem přišly arabské státy, které navrhovaly osamostatnění Eritrei, s čímž souhlasila i většina Eritrejců. Jednání se zúčastnily i USA, které měly zájem o udržení vojenských základen na pobřeží Rudého moře (Mojdl 2005: 86).

Přestože bylo podle britských průzkumů veřejného mínění 75% obyvatelstva pro získání samostatnosti, Organizace spojených národů přijala 2. prosince 1950 rezoluci, ve které z Eritrei a Etiopie vznikla federace. Ač s tímto většina eritrejského obyvatelstva nesouhlasila, rozhodnutí vešlo v platnost v roce 1952 (Mojdl 2005: 86).

3.2.3 Federace s Etiopií

Na základě jednání OSN byla Eritrea v roce 1952 přičleněna k Etiopii jako federace. Mohla si ponechat vlajku, hymnu a další znaky vlastní autonomie. Ne všechny země na půdě OSN s tímto spojením souhlasily. Zástupci Pákistánu a Guatemaly poukazovali na možnost vzniku násilí na hranicích obou států a upozorňovali na možnost vypuknutí válečného konfliktu (Iyob 1997: 80).

V rámci spojení s Etiopií měly eritrejské orgány na starost vnitřní záležitosti, pod které spadala policie, místní správa a daně. Federální vláda měla na starost zahraniční záležitosti, obchod, obranu, finance a dopravu. Soužití Eritrejců a Etiopanů bylo od počátku komplikované. Eritrejci byli zvyklí na modernější politický život během italské a britské správy. Etiopie byla naopak zastaralá, feudální a silně centralizovaná. Etiopský císař Haile Selassie I. se pokoušel eritrejskou autonomii omezovat například zrušením státní vlajky, zavedením etiopské úřední řeči, přesunutím průmyslu do Etiopie. Tímto zanedbáváním ekonomického rozvoje následovala ztráta eritrejského náskoku oproti Etiopii. Tato situace vyústila ve formální zrušení federace etiopským císařem v roce 1962 a Eritrea byla přičleněna k Etiopii jako provincie (Henze 2001 převzato z: Záhořík 2010: 246).

Osvobozené fronty existovaly na území Eritrei už od 40. let 20. století. Fronty protestovaly nejprve proti britské a následně proti etiopské správě. K otevřeným střetnutím docházelo až po zrušení federace s Etiopií, kdy se Eritrea stala etiopskou provincií. Etiopie v té době nastolila organizační změny, následovala postupná výměna administrativního aparátu v zemi. Při obsazování eritrejského parlamentu byli eritrejští poslanci vyměněni za etiopské a zůstat mohli pouze ti, kteří spolupracovali s Etiopií. Dále byl změněn úřední jazyk a veškeré veřejné funkce zastávali úředníci dosazení z Etiopie. Dalším problémem byla hromadná emigrace obyvatelstva. Zprvu emigrovali pouze muslimové, ale brzy se k nim přidala i křesťanská část obyvatel.

Již v roce 1958 začaly organizované boje za nezávislost Eritreje. Vzniklo Eritrejské osvobozené hnutí (ELM), kde převažovali intelektuálové, studenti a dělníci z města. Hnutí bylo už po čtyřech letech odhaleno a následně zrušeno. Druhou významnou organizací byla Eritrejská osvobozená fronta (ELF), která byla založena v roce 1960. V ELF převládalo muslimské obyvatelstvo, přičemž organizace byla podporována muslimskými státy⁸. V polovině 60. let se k ELF přidala velká část rolníků. Situace v roce 1961 byla velmi vážná. V roce 1970 vyhlásil císař stanné právo, a tím získala ELF značnou podporu v podobě armády (Iyob 1997: 98-100).

Klíčovým aktérem byla eritrejská ortodoxní církev, která se velmi zajímala o vznik společného státu. Během italské nadvlády ztratila svůj vliv, a zde viděla příležitost, jelikož etiopská církev si naopak svůj vliv a také značný majetek uchovala.

3.3 Zisk nezávislosti

Spory o vedení mezi členy ELF vedly k tomu, že se hnutí rozpadlo na několik skupin, z nichž některé se spojily, a tím vznikla Eritrejská lidová osvobozená fronta (EPLF). V EPLF měli hlavní slovo křesťanští studenti, ideologicky se orientovala na marxismus. Spolu s ELF vytvořili armádu o zhruba 20 000 vojáků. Separatisté brzy získali nadvládu nad určitou částí území, kterou ubránili i při etiopském protiútoky v roce 1974.

⁸ ELF podporovala Sýrie, Írán, Súdán a další.

Mezi ELF a EPLF probíhaly neustálé konkurenční boje, které vyvrcholily v roce 1981 zlikvidováním ELF. Vedení se ujala EPLF, která úspěšně vzdorovala silné etiopské armádě. Později se z etiopské armády odtrhli vojáci eritrejského původu a se svými zbraněmi se přidali na stranu separatistů.

I na etiopské straně vznikla osvobozenecká hnutí, která bojovala proti komunistickému režimu. Následně EPLF navázala styky s etiopskými povstalci, jednalo se především o Tigrajskou osvobozeneckou frontu. V roce 1991 se jim podařilo svrhnout komunistický režim a došlo k vyhlášení nezávislosti. Eritrejské území zůstalo pod kontrolou EPLF. Nezávislost byla potvrzena v roce 1993 referendem. V té době se tedy Eritrea, jako poslední na africkém území, stala nezávislým státem (Hassen 1994:85 převzato z: Záhořík 2010:247).

výsledky referenda o nezávislost, 23.-25.4.1993

registrovaní voliči	1 173 506
celkem hlasů	1 102 410 (93,3%)
neplatné hlasy	328
celkem platných hlasů	1 102 082
pro nezávislost	1 100 260 (99,83%)
proti nezávislosti	1 822 (0,17%)

Zdroj: <http://africanelectoins.tripod.com/er.html> převzato z: Záhořík 2010, 247

Po dlouhém boji za nezávislost byla ustanovena etiopská přechodná vláda, která s pomocí eritrejských politických elit připravovala půdu pro eritrejskou nezávislost. Až do referenda v roce 1993 pracovali členové EPLF bez nároku na mzdu. Po skončení bojů se v Eritrei začala budovat socialistická společnost. Ač chyběly finance, začaly se stavět školy, nemocnice a opravovat infrastruktura. Do čela státu se 8. června 1993 postavil Isaias Afwerki (Iyob 1997: 136).

3.4 Současná situace

Nezávislé zdroje přímo z Eritreji informující o současné politické situaci jsou velmi vzácné, neboť vláda v září roku 2001 zrušila všechna soukromá média a k dispozici ponechala jen státní zdroje⁹. Kritici současné vlády, včetně mezinárodních pozorovatelů, byli zatčeni a jsou vězněni bez soudního procesu.

⁹ Seznam médií dostupný na webu MZV ČR.

http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/afrika/eritrea/media_v_miste/index.html (1.6.2015)

V současné době je Eritrea státem s prezidentským systémem, s Lidovou frontou za demokracii a spravedlnost, jedinou povolenou politickou stranou. Od roku 1993 do současnosti je prezidentem Isaias Afewerki. Legislativní složku představuje Národní shromáždění složené ze 150 členů, z nichž polovinu tvoří zástupci PFDJ a delegáti regionálních výborů. Národní shromáždění bylo zformováno krátce po vyhlášení nezávislosti v roce 1993 (Widner 2006).

Národní shromáždění má nejvyšší právní moc ve vládě. Legislativa nastavuje vnitřní i vnější politiku, může provádět úpravu těchto politik. Dále schvaluje rozpočet a volí prezidenta země.

Od roku 1993 v Eritrei žádné volby do Národního shromáždění neproběhly. Ústava je stále z roku 1993, v roce 1997 byla sice Ústavodárným shromážděním ratifikována nová ústava, ta ale nebyla do této doby implementována.

V roce 1993 byla EPLF jedinou legální politickou stranou a tvořila prozatímní vládu. Ta měla vést zemi během přechodného období, které bylo stanoveno do roku 1997 (Gedlu 1995: 31-32). EPLF deklarovalo ústavní vyhlášku, jež měla sloužit jako přechodná ústava. Hlavní pravomoci před návrhem nové ústavy mělo přechodné Národní shromáždění (Widner 2006).

V roce 1994 byla ustanovena Ústavodárná komise pro Eritreu s cílem sestavit novou ústavu. Tvořili ji přední ekonomové a zástupci PFDJ a různých sociálních skupin. Součástí byl desetičlenný výkonný výbor a padesátičlenná rada (Pool 2001:165).

Nová ústava byla po 27 měsících předložena Národnímu shromáždění, které přišlo s několika pozměňovacími návrhy. Již upravená byla následně předložena Ústavodárnému shromáždění ke schválení. Ústavu jednomyslně schválilo 75 nevolených národních zástupců, 398 volených regionálních zástupců a 75 zástupců diaspory, přesto nebyla nikdy uvedena v platnost (Widner 2006).

Exekutivu tvoří prezident státu, jenž vybírá a jmenuje ministry a členy nejrůznějších komisí a úřadů, jeho výběr schvaluje Národní shromáždění. Vláda je složená z 18 ministerstev (zemědělství, obrany, školství, energetiky, financí, námořních zdrojů, zahraničních věcí, práce, životního prostředí, zdravotnictví,

práce a sociálních věcí, místní samosprávy, národního rozvoje, veřejné práce, cestovního ruchu, průmyslu a dopravy). Vláda je odpovědná Národnímu shromáždění¹⁰.

Po zisku nezávislosti se vláda potýkala s nelehkými úkoly. Bylo nutné od základů vybudovat soudní a vzdělávací systém, po válce s Etiopií a pokračující armádní mobilizaci byl nedostatek kvalifikované pracovní síly. Současná vláda tedy již zahrnuje zákonodárné, výkonné i soudní orgány.

Eritrea je rozdělena na šest administrativních jednotek. V čele každého regionu stojí Regionální shromáždění. Tato uskupení jsou zodpovědná za místní samosprávu v případě, že rozhodnutí nespádají pod pravomoci Národního shromáždění. Zástupci jsou voleni obyvateli daného území¹¹.

Národní volby se měly uskutečnit po uplynutí přechodného období v roce 1997 (Geldu:31-33). Avšak neuskutečnily se a byly odloženy na rok 2001. Ani ve druhém termínu se nekonaly a byly odloženy na neurčito. Hlavním důvodem byl nevyřešený konflikt na hranicích s Etiopií. V té době okupovala Etiopie 20% území Eritrei. Volby na regionální úrovni se v Eritrei opakovaly pravidelně do roku 2003. Šéf prezidentské kanceláře Yemane Ghebremeskel v roce 2004 informoval, že Národní shromáždění ustanovilo volební komisi, kterou následně pověřili, aby stanovila datum pro konání národních voleb. Uvedl, že jakmile komise stanoví datum, volby se uskuteční¹².

Struktura soudů je rozdělena do tří úrovní - obecné soudy, regionální soudy a Nejvyšší národní soud¹³.

Podíváme-li se na zahraniční politiku státu, zjistíme, že Eritrea je členem Organizace spojených národů a Africké unie. Má velmi komplikované vztahy se Spojenými státy americkými, a přestože obě země bojují společně proti teroru, dochází k růstu napětí v jiných oblastech. Napjaté jsou v posledních letech i vztahy s Evropskou unií. Spojené státy a EU Eritrei vyčítají především

¹⁰ Dostupné na <http://www.eritrea.be/old/eritrea-history.htm> (27.5.2015)

¹¹ Dostupné na <http://www.eritrea.be/old/eritrea-geography.htm> (27.5.2015)

¹² Rozhovor dostupný na <http://www.irinnews.org/report/49359/eritrea-interview-with-yemane-gebremeskel-director-of-the-president-s-office> (4.6. 2015)

¹³ Dostupné na <http://www.eritrea.be/old/eritrea-government.htm> (27.5.2015)

nedemokratické prostředky a odkládání voleb. Svě vztahy s Eritreou však nadále udržují z obavy islamizace země¹⁴.

Zkoumáme – li zahraniční problémy Eritrei, zjistíme například nesrovnalosti na hranici státu se Súdánem a Etiopií. Problém na hranicích s Etiopií vyústil mezi lety 1998-2000 v krvavou válku. Zasahovala zde mise OSN (UNMEE) s cílem stabilizovat pohraniční region¹⁵. Po konci války se střídala období zvýšeného napětí a hrozby obnovení konfliktu s klidnějšími obdobími. Vztahy mezi oběma státy jsou stále napjaté.

V roce 1996 přerušila Eritrea diplomatické vztahy se Súdánem, důvodem byly přeshraniční incidenty. Eritrea se domnívala, že súdánská Národní islámská fronta podporuje a cvičí ozbrojené povstalce. Následně eritrejská vláda hostila konferenci súdánských opozičních vůdců. Nicméně diplomatické vztahy byly obnoveny v prosinci roku 2006. V současné době Súdán a Eritrea souhlasily se zrušením vízové povinnosti a společné hranice jsou otevřené pro volný pohyb osob¹⁶. V roce 2011 oba státy spolupracovaly při výstavbě dálnice spojující obě země.

Z ekonomického hlediska patří Eritrea mezi nejchudší státy světa. Podle rozvojového žebříčku OSN je pátým nejchudším státem na světě¹⁷. Špatný ekonomický stav můžeme přičíst především válce za nezávislost, válce s Etiopií a velmi teplému klimatu. Vývoj země ovlivňuje také izolace od zbytku světa, která je dána Afewerkiho politikou. Dalším problémem jsou sankce, které uvalila OSN¹⁸. Hrubý domácí produkt v roce 2014 tvořil podle Mezinárodního měnového fondu pouze kolem čtyř miliard dolarů¹⁹.

¹⁴ BBC Country Profile dostupné na <http://www.bbc.com/news/world-africa-13349078> (6.6.2015)

¹⁵ BBC News dostupné na <http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/4041073.stm> (6.6.2015)

¹⁶ Dostupné na <http://www.sudantribune.com/spip.php?article42703> (24.5.2015)

¹⁷ Rozvojový žebříček ONS dostupné na <http://hdr.undp.org/en/data> (1.6.2015)

¹⁸ MZV ČR dostupné na http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/afrika/eritrea/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html (1.6.2015)

¹⁹ Mezinárodní měnový fond dostupné na <https://www.imf.org/external/country/ERI/index.htm?type=9998> (25.5.2015)

Eritrea se dále potýká s nedostatkem pracovních sil, protože velká část práceschopného obyvatelstva slouží v armádě. Povinná vojenská služba trvá často až deset let²⁰.

Eritrea čerpala dlouhodobě evropskou rozvojovou pomoc. Od roku 2008 a 2013 jí bylo přislíbeno 122 milionu eur od Evropského rozvojového fondu. Tyto peníze měly pokrýt jedenáct projektů ve školství, hospodářství, zdravotnictví a dalších oblastech. V roce 2011 však Eritrea dočasně pozastavila čerpání do té doby, než se vedení země dohodne na pětiletém Národním rozvojovém plánu. Peníze začala čerpat opět v roce 2013²¹.

Nejdiskutovanějším současným problémem je porušování lidských práv a svobod. Hlavními otázkami jsou: dlouhodobá vojenská služba, zatýkání a mučení odpůrců režimu, cílené vraždy a únosy. Eritrejci mají minimální šanci dostat se k nezávislým zprávám, pouze 5% obyvatel vlastní mobilní telefon a 1% má přístup k internetu²².

3.5 Závěr

Eritrea si prošla velmi dlouhým bojem za získání nezávislosti a tento boj poznamenal její budoucí vývoj. V současné době patří Eritrea k autoritářským státům, kde jsou porušována lidská práva a prezident Afewerki se snaží o izolaci od zbytku světa.

²⁰ Tamtéž.

²¹ Tamtéž.

²² Dostupné na <http://mashable.com/2015/04/21/eritrea-censored/> (9.6.2015)

4. Eritrejská lidová osvobozenecská fronta

4.1 Úvod

V následující kapitole se zaměříme na vznik a formování EPLF. Počátky můžeme vidět už na konci 60. let, kdy se k ELF přidaly klíčové osobnosti, které později sehrály důležitou roli. Ve druhé části této kapitoly se budeme zabírat fungováním EPLF. Bude popsána ideologie, organizační struktura, členská základna a financování osvobozenecského hnutí.

Je důležité vědět, že už za italské kolonizace byla Eritrea založena na různých etnických a jazykových skupinách. Existují zde dvě velké skupiny a sedm menších. V těch větších se mluví tigrinštinou a tigranijštinou. Tyto dvě skupiny daly základ eritrejskému nacionalismu, potažmo vzniku EPLF. Žádná z těchto skupin není dominantní (Pool 2001: 7-11).

Skupina mluvící tigranijštinou se nachází ve třech provinciích, jsou to především koptští ortodoxní křesťané. Své náboženství sdíleli s etiopskými křesťany. V roce 1994 tvořili přibližně 50% populace (Pool 2001: 7-11).

Druhá skupina mluvící tigrinštinou sídlí okolo eritrejské vysočiny. Jsou to především muslimové, jejichž skupina se však dále dělí na kmeny. Některé byly původně křesťanské, ty ale konvertovaly k islámu. V roce 1994 jich bylo kolem 40% (Pool 2001: 7-11)

4.2 Vznik EPLF

Eritrejská lidová osvobozenecská fronta oficiálně vznikla v roce 1977, ale v rámci ELF se začala formovat už začátkem 70. let. V boji proti etiopské nadvládě bylo důležité, aby se jednotlivé frakce uvnitř ELF spojily a bojovaly efektivněji.

Už v 60. letech vidíme počátky Eritrejské lidové revoluční strany, která později sehrála důležitou roli při formování EPLF. V 60. letech fungovala v Eritreji jediná národní síla - Eritrejská lidová fronta, která sice toužila po zrušení etiopské nadvlády, ale neplánovala v Eritreji další společenské změny. To vytvořilo prostor pro případné opoziční proudy, které se brzy objevily. Projevy nacionalismu a levicového proudu sice mohly dovést své zastánce k izolaci, nebo dokonce k úplnému odstranění, přesto se tento směr pomalu šířil.

Vedení budoucí EPLF vycházelo z členů ELF. Její vojáci pocházeli ze Súdánské komunistické strany a patřili mezi ně i mladí, kteří studovali na Středním východě. Měli zde možnost seznámit se s levicovými stranami a arabským nacionalismem. Mezi těmito studenty byl i Romedan Mohammed Nur, který se připojil k ELF se svými nově získanými ideály v roce 1963. Romedana poslali do Sýrie, kde absolvoval vojenský a zároveň politický výcvik (Connell 2001: 346-347).

V polovině 60. let do ELF přišla další vlna nových členů pocházejících převážně z křesťanských oblastí v eritrejských vysočinách. To představovalo určitou hrozbu pro ELF, která byla vedena z velké části muslimskými vůdci. Mezi nováčky z eritrejské vysočiny byl v roce 1966 i Isaias Afewerki (Connell 2001: 347), který později patřil mezi zakladatele Lidové strany.

Tito noví členové s sebou přinesli otázku sociálních a politických změn. Studenti čerpali informace během studií, kdy se na kampusech pohybovali i stoupenci národních hnutí z ostatních států. Další možností k získání informací byla cvičení, na která byli nově přijatí vojáci posíláni. Tato cvičení se odehrávala v Sýrii, na Kubě a případně i v Číně (Connell 2001: 347). Zkušenosti z těchto prostředí je jen utvrzovaly v tom, že situace v domácím prostředí potřebuje změnu. Především bylo potřeba změnit zastaralé myšlení vedení ELF.

Afewerki měl možnost roce 1966 navštívit základnu ELF ve městě Kassala na území Súdánu. V té době bylo pro obyvatele Eritree ctí patřit do ELF a každý, kdo mohl, ji podporoval. Po svém příjezdu na základnu byl však ohromen skutečným stavem ELF. Afewerki upozorňoval na to, že tam chyběla veškerá organizace, a pokud někdo něco kritizoval, byl označen za etiopského zvěda. Dalším problémem bylo, že v ELF bylo veškeré důležité rozhodování založeno na kmenech a etnických skupinách. V tomto prostředí se tedy zrodila myšlenka vytvořit nové opravdu nacionalistické hnutí (Connell 2005: 141-143).

Samotný Afewerki byl při studiu na střední škole v Asmaře členem tajné nacionalistické organizace. Poté on i další členové pokračovali ve studiu v Addis Abebě, kde se tato organizace rozšířila a získala kontakty na etiopské revolucionáře.

V době jeho pobytu v Kassale se rozhodl napsat dopis o tom, jak ELF opravdu funguje, a rozeslal ho dalším členům, aby je upozornil. Dopis ale nikoho neoslovil. Nicméně se k němu v Kassale přidal další vůdce z jedné studentské organizace, Haile Wold'ensai, a dodatečně ho vyslechl. Společně se rozhodli, že založí utajenou organizaci uvnitř ELF. Hned na počátku se k nim přidal ještě Tesfamikael. Všichni tři věděli o nebezpečnosti této akce, ale zavázali se, že udělají všechno pro to, aby vytvořili nové hnutí založené na nacionalismu. Svůj slib stvrdili tím, že si vytetovali písmenko „E“ na ruku, tato jizva je viditelná i dnes (Connell 2005: 141-143).

Organizace ELF byla rozdělena na několik autonomních jednotek, které byly vytvořeny na geografickém základě i podle jednotlivých etnik. Toto rozčlenění ale fungovalo neefektivně, například při koordinaci společné armády. Zpočátku existovaly čtyři regiony, vůdci těchto regionálních jednotek však nikdy nemluvili o Eritrei jako o celku, ale pouze o svých částech, kde věděli, že mohou profitovat (Pool 2001).

Později vznikl ještě pátý region, který se zformoval v křesťansky orientovaných vysočinách. V čele tohoto regionu stál křesťan Tsegai Gebremedhin, bojovník súdánské armády. Ten se ale brzy vzdal své pozice. Kolují pověsti o tom, že ho zavraždili právě kvůli jeho náboženství. Křesťané to v té době neměli v ELF vůbec jednoduché. V pátém regionu se například báli brát léky proti malárii, aby nebyly otrávené (Connell 2001: 352-353).

Ve druhé polovině 60. let narůstal čínský zájem o Eritreu, Číňanům se ale nelíbil neefektivní styl vedení ELF. Čína přislíbila nové zbraně, za to si však vyžádala účast zástupců pěti regionů na vojenském výcviku v Číně. Tato dohoda se uskutečnila v roce 1966. Za čtvrtý region byl vybrán Romedan a pátý region měl reprezentovat Afewerki. Afewerki byl vybrán z toho důvodu, aby byl omezen jeho vzrůstající vliv (Connell, Killion 2011: 145-146). Wold'ensai působil v pátém regionu a měl za úkol hrát prostředníka v utajované organizaci mezi Etiopií a Eritreou. Tesfamikael zůstal v Kassale, kde také sloužil jako prostředník a navíc vydával tajný časopis. V následujícím roce vzrůstalo uvnitř Eritree napětí a v pátém regionu velmi často probíhaly kontroly. Vedení ELF mnohokrát hovořilo o izolaci a zatýkání v pátém regionu (Connell 2001: 348-350).

Během čínského výcviku se do výuky aktivně zapojovali pouze Afewerki a Romedan, kteří zde viděli příležitost k získání dalších zkušeností v oblasti efektivního vedení politické strany. Tito dva viděli podobné problémy v probíhající čínské revoluci a jejich řešením se nechali inspirovat.

Kromě vojenského výcviku se Afewerki a Romedan zúčastnili i nácviku zaměřeného na správné vedení strany, protože ten byl podle Číňanů klíčem k úspěchu. Tato dvojice využila příležitosti a konzultovala problémy ELF se svými vyučujícími. Ostatní tři zástupci z Eritrei je označovali za zrádce.

Vedení ELF samozřejmě počítalo s tím, že studenti přijedou s mnoha zkušenostmi, poněvadž v Číně zrovna dostoupila vrcholu kulturní revoluce. Jedním z vedoucích členů byl i Idris Ghalaudios, který se pro jistotu vydal sám do Pekingu, aby se potkal se studenty a aby i on mohl navázat kontakty s Číňany. Ghalaudios se setkal s trojicí studentů, kteří ho upozornili na rostoucí radikalismus u svých dvou kolegů. Během jednání s Číňany je ujistil, že studenti po návratu budou dál předávat informace a zkušenosti, které nabrali během studií.

Po ukončení čínského výcviku se studenti vraceli domů přes Damašek. Tam na ně čekal Ghalaudios, aby jim sdělil, že nic z toho, co říkal před Číňany, není pravda. Potvrdil, že žádné změny se nechystají a že to celé byla jenom léčka pro Číňany, aby jim dodali zbraně a peníze. Přinutil je odevzdat veškeré studijní materiály, které jim už nikdy nevrátil (Connell 2001: 348-350).

Po návratu zpátky do Eritreje zjistili, že ELF je ve špatném stavu, pátý region se téměř rozpadl v politických bojích a mnoho obyvatel bylo obviněno ze zrady vůči ELF a zabito. Ve stejné době také vládní jednotky zahájily sérií útoků a v zemi nastal chaos.

Nechybělo vypalování celých vesnic a zvyšoval se počet uprchlíků. Někteří se vydali do Súdánu, kde sídlilo vedení ELF, kterému ale byla situace v Eritrei lhostejná. Stávající situace poskytla další impuls k vytvoření nacionalistické opozice. K pátému regionu se následně přidávali i další nespokojení ze zbylých regionů. Opozice postupně vypracovala tři body, na které se snažila nalákat další spojence. Tyto tři body zahrnovaly 1) sjednocení armády, 2) požadavek, aby

velení osvobozené fronty bylo přímo v Eritreji a ne v jiném státě, 3) dodržování lidských práv.

A právě v tomto nastálém zmatku se vrátil Afewerki a Romedan z Číny. Tento stav napomohl tomu, že ani jeden nebyl nijak stíhán za to, co se stalo v Číně. Oba dva situace využili a mezi lety 1968-1971 pracovali na základech nové politické strany (Connell 2001: 351-357).

Nacionalismus s prvky maoismu se stal základem pro vznik nové opoziční strany, která byla na počátku 70. let známá jako Eritrejská lidová revoluční strana, zkráceně jako Lidová strana, která dala základ pro vznik EPLF. V září 1968 proběhla konference v Ansebě, jež měla za cíl sloučit jednotlivé frakce, kterých bylo celkem pět. Na této konferenci vznikla Jednota tří, první a druhý region se odmítly konference zúčastnit (Záhořík 2010: 250). Při vnějším útoku nepřítele na Jednotu tří využili Eritrejci chaotické situace uvnitř státu a útok odrazili. Tím si připsali velký úspěch. Lidé se k nim začali přidávat a byl dán také signál, že se už se starým vedením nepočítá.

O rok později proběhla další konference v Adobaze, které se zúčastnily i zbylé dva regiony. Cílem mělo být sjednocení všech frakcí pomocí ustanovení jednotné ideologie a překonání regionálních, náboženských a etnických rozdílů (Záhořík 2010:250). Měl to být poslední pokus o záchranu ELF, kterou svolal Iris Ghalaudios. Na konferenci došlo k zatýkání a vraždění. Situace se tedy ještě zhoršila, protože Jednota tří se po útoku rozdělila a následná koordinace odporu byla značně komplikovaná.

Tyto tři skupiny se tedy definitivně oprostily od ELF. První skupina se vydala do Adenu, vedl ji Mohammad Ali Umero a ve skupině byl i Romedan. Skupina se na tomto místě zdržela několik měsíců a byla vystavována levicovým a arabským nacionalistickým hnutím. Romedan, Umero a Mahmoud Sherifo zde často diskutovali o formě nové politické strany, která by vedla osvobozené hnutí. Skupina se poté vylodila na eritrejské pevnině (Pool 2001: 63-65).

Druhou skupinu vedl sám Isaias Afewerki. Skrývala se ve vysočinách jižně od Asmary. Třetí skupina zůstala v Súdánu. Došlo také k pojmenování jednotlivých skupin. První skupina vystupovala pod názvem Lidová

osvobozenecká fronta (PLF). Druhá skupina byla Lidovou osvobozenickou frontou 2 (PLF 2) (Pool 2001: 67-69). Dohromady vytvořily koalici Eritrejské lidové osvobozenické síly (EPLF), která oficiálně vznikla při kongresu v roce 1977, kde byl také upraven název na Eritrejskou lidově osvobozenickou frontu (Connell 2005: 147).

EPLF byla od začátku svého působení velmi úspěšná, k dosažení vojenských cílů založila Eritrejskou lidovou armádu (Eritrean People's Liberation Army) a hned v roce 1977 se jí podařilo dobýt některá významná města, mezi která patřila Keren, Qarora a Decamhare (Záhořík 2010:250)

4.3 Charakteristika EPLF

První krok k založení Lidové strany nastal v roce 1971, kdy se konalo tajné shromáždění. Poprvé se zde potkali zástupci PLF1 a PLF2. Na tomto shromáždění byla vytvořena tajná politická formace, která si kladla za cíl sestavit osvobozenické hnutí s důrazem na nacionalismus, sjednocení Eritree a radikálnější sociální a politické základy. Ideologickým směrem měl být marxismus (Pool 2001: 68-69).

Na tomto shromáždění byl oficiálně přijat název Eritrejská lidová revoluční strana. Tato strana měla fungovat v přísném utajení, což se jí také značnou dobu vedlo. Mezi zakládající členy patřili Afewerki, Mohammed Ali Umero, Mahmoud Sherifo a další. Tohoto prvního jednání se neúčastnil Haile Wold'ensai, protože byl uvězněný v Etiopii. Jednání se neúčastnil ani Romedan, který byl přesto označován za zakládajícího člena. Většina účastníků tohoto jednání poté sehrála důležitou roli v boji za osvobození a v následném porevolučním období (Connell, Killion 2011: 230-232).

Práce Lidové strany byla v počátcích zaměřená na to, aby z EPLF vznikla fungující, dobře promyšlená síla. Dále se snažila o to, aby byly i nadále rozšiřovány společné hodnoty a aby se národní identita rozvíjela správným směrem. Za největší úspěch v tomto období byla považována právě národní jednota (Connell, Killion 2011: 230-232).

Podařilo se například sjednotit eritrejskou mládež z různých etnik tak, aby spolupracovala. Většina těchto mladých žila v těžkých podmínkách a díky EPLF

měla vidinu toho, že může žít lépe. V té době byly v Eritrei vytvořeny podmínky pro svobodnou komunikaci, aby se lidé nebáli svěřovat se s problémy. Mezi nová témata patřila také ženská práva. Lidová strana čelila ale i nepříjemným situacím. Během vytváření vlastní organizace a politické struktury musela neustále bojovat o přežití se zbytkem ELF a s Etiopií (Connell 2005: 152-154).

Problémy se brzy objevily i uvnitř EPLF. Třetí skupina, která se ke koalici přidala, měla být původně začleněna prostřednictvím kongresu, který měl být svolán. Ale zvyšující se tlak vycházející jak z levého, tak z pravého křídla politického spektra zapříčinil, že se tento projekt neuskutečnil. Levice uvnitř PLF2 a s ní i Tesfamichael si představovali rychlejší tempo politického rozvoje, naléhali na to, aby proběhla přeměna koalice na revoluční organizaci v čele s Afewerkim rychleji.

Pravice vzniklá z bývalých členů ELF se nově prezentovala jako ELF-PLF. Vedl jí Osman Saleh Sabbe a sídlila v Jemenu, kde zajišťovala dodávky zbraní a dalších zdrojů. Této skupině se stále více nelíbil nejasný směr, kterým by se mělo hnutí vydat (Pool 2001: 64-66).

Na toto sevření reagovala Lidová strana v létě roku 1973 tak, že vedení vytvořila jak z PLF1, tak z PLF2. V čele byl Afewerki. Třetí skupina, nejvíce ovlivněná Saleh Sabbou, se stala opěrným bodem při operacích v Adobaze, avšak při procesu formování Lidové strany zůstala stranou.

Již od počátku byl ve vedení Lidové strany a osvobozené fronty Isaias Afewerki, druhým nejdůležitějším mužem se stal Romedan Muhammad Nur . Po celou dobu, kdy existovala EPLF, se Lidová strana skládala z menších centrálních výborů.

V roce 1976 měla Lidová strana přibližně 150 členů a sešla se na kongresu v kopcích severně od Asmary. Tajně se zde rozhodovalo, jaký postoj bude organizace dále zastávat, byl přijat socialistický politický program na další roky a také Národně demokratický program pro osvobození země. Delegáti zde zvolili ústřední výbor, generálním tajemníkem se stal Isaias Afewerki a jeho zástupcem Romedan. Haile Wold'ensai byl vybrán, aby sestavil oddělení pro ideologii a aby vytvořil kádrovou školu (Connell 2005: 150-152).

Rok nato se v lednu konal první organizovaný kongres EPLF a přijal Národně demokratický program. Vytvořila jej Lidová strana a po celý rok koloval mezi bojovníky a ostatními členy EPLF (Pool 2001: 108-109). Na tomto jednání se také rozhodlo, že frontu povede politické byro se třinácti členy, kteří budou vybráni mezi 37 členy ústředního výboru. Ústřední výbor byl vybrán na kongresu. Generálním tajemníkem se stal Romedan a jeho zástupcem Afewerki. Wold'ensai byl v čele politického oddělení fronty a Alamin měl na starost zahraniční vztahy.

Od tohoto kongresu se EPLF stalo oficiálním osvobozeneckým hnutím, fungovalo jako disciplinovaná politická organizace, jejíž členové sdíleli společné hodnoty. Fronta byla rozdělena na vojenskou a nevojenskou část, přičemž ta vojenská (Eritrejská lidově osvobozenecká armáda) pracovala na podobném principu jako americké armády. Každý nový člen EPLF musel nejprve projít šestiměsíčním tréninkovým táborem a poté pokračoval ještě třítýdenním politickým výcvikem uvnitř jednotek. Během těchto činností se probíraly problémy způsobené aktuální situací, eritrejskou historií, ale také se plánovaly cíle fronty (Connell 2001: 354).

Nově založená EPLF řešila potřebu finančních zdrojů vyjednáváním s vládou Jižního Jemenu. Podařilo se jí navázat kontakty s eritrejskými menšinami žijícími v USA a západní Evropě, které poté začali EPLF podporovat jak finančně, tak ideologicky (Pool, 2001:143).

Vzdělávání uvnitř EPLF bylo totožné pro vojenskou i nevojenskou část. V roce 1975 byla vydána učebnice s názvem Obecné politické vzdělání pro bojovníky. Jednotlivé kapitoly obsahovaly například návody jak poznat přátele a nepřátele Eritree, kulturní reflexe nebo taktiky revolučního boje.

V kádrových školách se vyučovaly marxistické metody a politické vědy pro pokročilé. Další témata zahrnovala historický materialismus a politické odchylky, tyto kádrové školy byly otevřené pro řešení jakýchkoliv problémů, se kterými mohl přijít každý, ať už se týkaly vojenství, politiky nebo sociální činnosti (Connell 2001: 354). Takto postupně docházelo k osvobození a demokratizaci Eritree.

Lidová strana měla danou strukturu, rozdělení bylo následující 1) politické byro, 2) ústřední výbor, 3) kádrové školy, 4) regionální administrativa. Členská základna byla velmi různorodá, od továrníků ve městech po venkovské rolníky. Další členové působili i mimo Eritreu, například v Súdánu, ale i v Evropě a Spojených státech. EPLF své nové členy lákala na nově zavedené reformy, demokratizaci, ale i rovnost pohlaví.

Rovnostářský přístup byl nově založený například při volbách do obecních zastupitelstev. Ty se konaly přibližně po třech až čtyřech měsících, aby se lidé naučili ocenit a zhodnotit práci jednotlivých úředníků. V těchto zastupitelských úřadech musely být zastoupeny i ženy (Connell 2005: 153-155).

Ženy za vlády EPLF získaly lepší životní podmínky. Byly osvobozeny z mnohdy celoživotního domácího otroctví a mohly se účastnit politiky a boje za nezávislost (Gruber 2001). Zvyšování práv se samozřejmě nelíbilo některým konzervativcům, nicméně vláda EPLF jim přinášela další výhody, jako zdravotní péči, zvyšovala se gramotnost dětí i dospělých, rozšiřovala se zemědělská produkce a díky těmto výhodám nedocházelo k větším protestům z důvodu zvyšování ženských práv.

Ani kolaps etiopské armády v roce 1977 neutišil probíhající nepokoje mezi EPLF a ELF. Hlavním problémem byly rozhovory o politické jednotě. Proběhlo několik pokusů o sjednocení předních linií obou hnutí, ale bez výsledku, nadále pokračovala vzájemná obviňování. EPLF kritizovala ELF hlavně kvůli slabému vedení a vojáci ELF podle nich postrádali disciplínu.

V roce 1978 nastalo částečné přehodnocení strategie Lidové strany i samotné EPLF. Došlo k nasměrování kroků k sociální přeměně, zrychlil se přístup na organizační, politické i ideologické úrovni. Chování Sovětského svazu a zbytku světa, převážně socialistického, povzbuzovalo frontu k tomu, že musí věřit především sama sobě (Connell 2001: 356-357).

Politické vzdělávání pokračovalo i nadále, ale změnila se jeho podstata a forma. Od této chvíle se vyučovalo v malých skupinách při studijních kurzech, dále se pořádaly veřejné semináře pro větší skupiny posluchačů, školení pro vojenské jednotky, pro skupiny složené z různých vrstev obyvatelstva, dokonce i

pro celé vesnice. Tyto metody výuky nejenže zvyšovaly morálku a důvěru obyvatelstva k EPLF, ale sloužily i k pochopení metod boje, a každý se proto cítil být zapojený. Po seminářích se účastníci často chodili ptát na další aktuální témata, zajímala je například politika Blízkého východu, demokracie, ženská práva a další. Dále pokračovaly také kádrové školy, kterých bylo v letech 1979-1982 až 400. To byl obrovský nárůst od roku 1975, kdy jich fungovalo asi 266. Uvnitř armády také pokračovalo základní vzdělávání jako matematika nebo jazyky. Díky tomu se zvyšovala gramotnost u dospělých lidí (Connell 2005: 154-158).

Nejednotnost na bojišti stále pokračovala, jednání EPLF o sjednocení armády byla neúspěšná. Začátkem 80. let dosáhlo napětí mezi frontami vrcholu a boje se neustále zvyšovaly. ELF se už neudržela v předních liniích boje proti etiopské nadvládě a na jaře roku 1981 ji EPLF zcela vytlačila ze země. Část ELF odešla do Súdánu, část pokračovala v boji proti Etiopii a přidala se k EPLF. Někteří zůstali nadále v opozici a poté se v 90. letech postavili proti vládě EPLF/PFDJ.

Rozpadem ELF vznikl obrovský tlak na EPLF v boji proti Etiopii. Počet vojenských operací se ztrojnásobil. V roce 1982 probíhal největší etiopský útok a EPLF v té době založila přibližně 550 nových obecních zastupitelstev.

Ve stejné době také fronta přestala stavět svoji základní organizaci na třídách z důvodu expanze operací, sucha a pustošení země válkou. Vedení naopak obnovilo důraz na socioekonomický rozvoj v osvobozených částech země.

Od roku 1981 pokračovaly ve své práci týmy vzájemné pomoci, které pomáhaly například rolníkům zvýšit prodej svých výrobků. EPLF se také snažila rozvíjet zemědělskou produkci, vytvořila se zemědělská družstva a nově se začaly poskytovat půjčky. Podporovala se i výstavba infrastruktury. Důležitým projektem v první polovině 80. let byl veřejný zdravotnický program, který měl za úkol školit nové ošetřovatele (Connell 2001: 356-359).

Začátkem 80. let pokračovaly změny v chování tajné Lidové strany, jež byly zapříčiněny situací na bojišti. V roce 1982 a 1983 probíhaly nejdelší a nejničivější útoky z etiopské strany. Po nesnesitelně suchém období vypukl

hladomor a nastala krize. V této době uteklo do Súdánu asi 360 000 uprchlíků. Další tisíce Eritrejců byly vysídleny, ty musely podporovat jejich rodiny a dobročinná organizace (Eritrean Relief Association ERA), kterou zřídila EPLF. Tito pomocníci působili na hranicích se Súdánem (Pool 2001: 130-131). Pomoc od zahraničních dárců neustále klesala, výjimkou byly Evropské protestantské kostely a některé další solidární skupiny, které v pomoci pokračovaly. V roce 1984 ERA podporovala více než 100 000 lidí a toto číslo se neustále zvyšovalo (Connell 2001: 358).

Tento vnitřní stav brzdil další mobilizaci Lidové strany. Bylo stále těžší podávat přesvědčivé výsledky v sociální a ekonomické sféře, když většina lidí bojovala o holé přežití. Po porážce ELF v občanské válce byla EPLF jedinou frontou na vrcholu, a získala tím i nová území, na která mohla aplikovat své sociální reformy. To, že EPLF již vedla osvobozená území, jí dávalo šanci uspět i v nových částech země.

Později bylo stále složitější svolat setkání Lidové strany, která stále zůstávala v utajení. Tento problém nastal hlavně z důvodu rozšíření strany. Bylo těžké svolat i vedení strany k projednání aktuálních problémů, proto byla většina přijatých rozhodnutí neformálních. V rámci sebereflexe proběhl v roce 1986 druhý tajný kongres, na kterém byla Lidová strana přejmenována na Eritrejskou socialistickou stranu, s čímž souvisel i nový sociálně-demokratický program. Výkonný výbor začal připravovat druhý kongres EPLF, na kterém měl být zrevidován národně demokratický program (Connell 2005: 154-157).

Druhý kongres EPLF se konal deset let po prvním kongresu, kdy fronta formálně vznikla. 12. - 19. března 1987 se sešlo přibližně 1 500 delegátů, pozorovatelů a zahraničních hostů ve městě Orotu. Mezi hosty patřili zástupci dalších dvou frakcí, ve které se rozpadla ELF, zástupci súdánských politických stran²³, zástupci somálské, irácké a tuniské vlády a členové osvobozeneckých hnutí bojujících na území Etiopie²⁴.

Na tomto kongresu byl zvolen nový ústřední výbor, počet jeho členů se z 37 zvýšil na 71 a náleželo k nim i šest přidružených členů. Poprvé bylo do

²³ Včetně vládnoucí Umma Party.

²⁴ Oromo, Západní Somálsko, Sidamo. Tigrajská lidová osvobozenecká fronta překvapivě chyběla.

výboru zvoleno šest žen. Ústřední výbor byl tajně volen delegáty, kteří se účastnili kongresu. Celkem bylo 120 kandidátů.

Ústřední výbor poté ze svých členů zvolil nového generálního tajemníka a členy politického byra. Počet členů politického byra se snížil ze 13 na 9 a dále byl zrušen post zástupce generálního tajemníka. Novým generálním tajemníkem se stal Isaias Afewerki (Burgess, Cliffe 1987).

Ke změnám v programu patřilo zrušení odkazů k imperialismu. Organizace se měla stát výhradně nacionalistickým sdružením, jež mělo garantovat 1) zabavení půdy, kterou stále okupovala etiopská vláda, 2) povzbuzení Eritrejců k založení továren a vlastních podniků, 3) regulaci obchodu, předtím byl zcela ovládaný, 4) veřejné vzdělávání, 5) léčbu válečných zajatců, 6) podporu práv Eritrejců v zahraničí. Snížila se také role státu při eritrejském rozvoji a byl vytvořen základ pro multipartismus.

Vzdělávání po tomto kongresu vypadalo následovně: studijní skupiny k politickému vzdělávání se dříve scházely třikrát týdně, nově se scházely jen jednou. Výuka se řídila podle nové učebnice, vydané v roce 1989. Výuka byla zaměřená na národní cítění, bylo zde méně teorie a více praktických problémů při obléhání země a vedení osvobozeneckého hnutí. V učebnici byly také zmínky o Etiopii, Rohu Afriky, Středním východě a dalších mezinárodních záležitostech. Politické vzdělání ale bylo posledních pár let boje na poklesu. Bylo to způsobeno převážně tím, že marxismus už nebyl tak atraktivní, především pro nově příchozí vojáky z Etiopie, kde byl marxismus také hlavní ideologií (Connell 2001: 359-361).

Během poslední dekády boje docházelo k neustálému sblížení strany a fronty na několika úrovních (politická linie, program, metodologie a vedení obou organizací). A proto bylo vedení tajné strany mnohem těžší než dřív. Obrovský příliv nových členů zapříčinil problémy, mezi které patřila i vzdálenost jednotlivých buněk od centra. Stálí členové strany si začali vodit své přátele, kteří ale neměli dostatek zkušeností s organizací strany. Proto strana více řešila problémy se členskou základnou než s vedením fronty.

Zpočátku měla být strana tajná jen pro vyvolené členy. Jejich počet však narostl, a tím se zvýšilo i napětí mezi realistickým a nerealistickým křídlem. EPLF bylo ale vždycky spíše hnutím se sklonem k pragmatismu než k ideologii a dokázalo si vymezit reálný a dosažitelný program.

Na konci 80. let, kdy se obě organizace neustále sbližovaly, vyvstala otázka, zda by nebylo vhodné obě organizace spojit do jedné. V roce 1989 nastala další fáze, kdy by měla, v té době už masová fronta, nahradit Eritrejskou socialistickou stranu. V té době se měli všichni podílet na vytváření společných cílů fronty, ne pouze strany.

Ne všichni s tímto rozhodnutím souhlasili. Působily zde ale pořád zbytky ELF, proto bylo toto rozhodnutí nevyhnutelné. Eritrejská socialistická strana byla oficiálně zrušena v roce 1989, a EPLF se tak stala masovým politickým hnutím, které se v roce 1994 přejmenovalo na Lidovou stranu za demokracii a spravedlnost a dnes působí jako jediná povolená strana v zemi. Stále to bylo socialisticky orientované hnutí s nacionalistickými prvky. V prvních letech po válce se pravomoci přesunuly na přechodnou vládu. Po skončení války přišla na řadu debata o tom, jak a jestli vůbec bude fronta pokračovat (Connell 2001: 359-361).

Na třetím kongresu strany v březnu roku 1994 většina členů vedení z dřívějších let získala pouze vedlejší posty. Mladší generace převzala odpovědnost za administrativní centrum a sekretariát. Dále se řešilo, jestli se bude pokračovat ve starém vedení, nebo budou zavedeny nové základy. Nové prvky byly žádoucí, vedení tedy bylo zvoleno z těch, kteří se angažovali v 70. letech (Connell 2005: 6-9).

Centrální komise se několikrát sešla před třetím kongresem EPLF, aby se rozhodlo o budoucnosti armády a politiky, než bude oficiálně stanoveno nové vedení EPLF. V květnu 1991 byla ustanovena provizorní vláda. Při třetím kongresu došlo nejenom k přejmenování strany, ale také k přejmenování některých orgánů. Byla oficiálně rozpuštěna centrální komise a byl ustanoven nový centrální výbor PFDJ se 75 členy. Ten měl pokračovat v politické práci centrální komise. Dále byla ustanovena 19 členná Výkonná rada vybraná z Ústředního výboru. Organizační záležitosti převzala z Politického byra EPLF.

Rada přijala mnoho nových členů na doporučení Afewerkiho (Connell, Kiliont 2011: 143-144).

Rozhodnutí o způsobu demokracie bylo přesunuto na komisi, a ta byla pověřena sepsáním ústavy. Následující volby se měly konat v roce 1997 (Allen 1996: 91-93).

Eritrea na začátku 90. let postavila základ pro jednostranický systém s jedinou povolenou stranou, kterou byla EPLF (později PFDJ), ta měla monopol na politickou i ekonomickou moc. Vedení EPLF rozvinulo vysoce centralizovaný systém vedení strany, ve kterém nebyla možná polarita názorů a který umožnil vedoucí skupině získat jedinečné právo na rozhodování o všem důležitém (Mohammed, Hirt 2008: 157).

I po zisku nezávislosti se zachovaly principy soběstačného rozvoje. V prvních letech se od Eritrejců očekávalo sebeobětování za účelem rozvoje nového afrického národa, který měl být schopný odolávat vnitřním i vnějším problémům. Většina nových podniků, které vznikly, patřila představitelům EPLF. Podniky se zabývaly jak mezinárodním obchodem, tak i leteckou či námořní dopravou (Pool 2001: 178-179).

V čele strany sice existovala Výkonná rada, ale veškerá rozhodnutí přesto vycházela od předsedy strany/prezidenta Afewerkiho. Strana a vláda se tak vzájemně ovlivňovaly a nebyl zde prostor pro vytvoření opozice. Velmi často také docházelo ke střídání ministrů, aby se nemohla utvořit konkurenční mocenská základna (Connell 2005: 6-9).

4.4 Závěr

V rámci EPLF byla velmi důležitá Eritrejská lidová revoluční fronta, která působila jako řídicí orgán celé osvobozené fronty. Lidová strana připravovala politický program a stanovky. Aby obě organizace sklidily takový úspěch, bylo velmi důležité důsledně dodržovat veškerá pravidla. Dobrá morálka dovedla EPLF až k zisku nezávislosti. Strana se na výkonu moci podílí dodnes.

5. Přeměna EPLF v politickou stranu

5.1 Úvod

V následující kapitole bude provedena analýza, na základě které bude potvrzena či vyvrácena hypotéza a bude zodpovězena výzkumná otázka. Autorka bude v této části pracovat s definicemi, které uvedla v úvodu práce. Definice se pokusí aplikovat na případ Eritrei v daném časovém období.

5.2 Koncepce přeměny

Osvobozenecké fronty jsme si na začátku této bakalářské práce definovali jako politické organizace, které vznikly v kritické situaci. Fronty měly svůj vlastní program, ve kterém si vymezily svůj krátkodobý i dlouhodobý politický program, měly stálou členskou základnu a hlásily se k určité ideologii. Své cíle neprosazovaly pomocí politických dohod a smluv, ale v boji, kde využívaly znalosti terénu a aktuální situace. Osvobozenecké fronty se neúčastnily voleb. Poté, co skončil boj, se většina front rozpadla, či se přeměnila v politickou stranu.

EPLF se začala formovat v 60. letech 20. století v době, kdy císař připojil Eritreu k Etiopii. Toto můžeme označit za situaci, ve které vznikl prostor pro vytvoření národně-osvobozenecké fronty. Současně se vznikem EPLF zde vznikla další kritická situace, tou byl boj s ELF, která ovšem neměla tak efektivní vedení jako EPLF.

Během formování EPLF vznikla i Eritrejská lidová revoluční strana, která po celou dobu fungovala v čele EPLF. V roce 1976 proběhl první kongres Lidové strany, která v té době měla kolem 150 členů. Na tomto kongresu byla vytvořena organizační struktura Lidové strany a byl vytvořen Národně demokratický program, který v roce 1977 přijalo i EPLF. EPLF měla svou vlastní členskou základnu a organizační strukturu, které se ale vzájemně prolínaly s tajnou stranou, a vedení obou organizací se tedy neměnilo.

Co se týče ideologie můžeme zde vidět prvky marxismu, eritrejského nacionalismu a afro socialismu. Hlavním cílem tohoto hnutí byl zisk nezávislosti na Etiopii. Své cíle prosazovali hlavně v boji. EPLF disponovala svou vlastní Eritrejskou osvobozeneckou armádou, která musela zprvu bojovat proti Etiopii i proti zbytku ELF, které postupně ztrácelo svou sílu, až bylo definitivně vyhnáno

ze země. Tomu ale předcházely pokusy o dohodu o sjednocení armád ze strany EPLF.

Během války za nezávislost neprobíhaly na území Eritreje žádné volby, kterých by se EPLF mohla zúčastnit.

EPLF můžeme označit za klasickou osvobozenickou frontu, které se podařilo získat nezávislost pro svou zemi. Hlavní zásluhu na tom měla především tajná strana, která byla ve vedení celé fronty. Obě organizace byly vysoce disciplinované, nejspíš proto, že měly totožné vedení. Dalším úspěšným krokem bylo zavedení reform, které pomohly lidem, díky tomu získala EPLF obrovskou popularitu.

Na konci 80. let proběhl další kongres strany a následně i celé fronty, na kterém se změnilo vedení obou organizací. Nicméně změny nebyly nijak razantní a v čele obou organizací se pouze prostřídaly stejné osoby. V roce 1991 je do čela strany i celého státu opět postaven Isaias Afewerki. Změny v organizační struktuře byly víceméně kosmetické. Za největší změnu můžeme považovat zrušení tajné strany, která byla v čele osvobozenické fronty. Utajenou stranu nahradil Afewerki, který se chopil veškeré moci i přesto, že byla stanovena Výkonná rada. Politická moc stále vycházela z centrálních orgánů, což narušovalo zavedení demokratických principů.

V roce 1991 se Eritrea zbavila etiopské nadvlády a v roce 1993 byla oficiálně prohlášena novým státem. V tomto období se EPLF prohlásila za politickou stranu. Politickou stranu jsme si v úvodu vymezili jako politickou organizaci, která se hlásí k ideologii, má danou stranickou hierarchii, řídí se podle politického programu a stanov a pravidelně se účastní voleb. Členství v politické straně je individuální. Politická strana vznikla pouze na základě nařízení shora a EPLF jako jediná politická organizace převzala veškeré politické kompetence v zemi. Na začátku 90. let neproběhly žádné volby, ve kterých by mohly uspět i jiné politické subjekty. Po získání nezávislosti se nezměnilo ani vedení strany. V čele, jak už bylo řečeno, zůstal Afewerki, zástupcem byl do roku 1994 Romedan. Ve vedení EPLF zůstali také Wold'enai a Sherifo. Sherifo se později stal ministrem místní správy a Mohammed Ali Umero získal post velvyslance v Keni (Connell 2001: 351,353).

Změny nastaly i v ideologii, po ukončení studené války, marxismus postupně ztrácel svou oblíbenost. Počátkem 90. let, kdy Eritrea získala nezávislost, můžeme EPFL považovat za organizaci především nacionalistickou, která své veškeré soustředění směřovala k vytvoření nového demokratického státu. Bylo ustanoveno přechodné období, ve kterém se měla připravit nová ústava, podle které se měly uspořádat volby. Volby se ale do roku 1994, kdy se strana přejmenovala, nekonaly. Stále zde můžeme pozorovat prvky afro socialismu.

Další změny nastaly v armádě. V roce 1991 vznikly Eritrejské obranné síly, které se skládají z pozemní armády, námořnictva a letectva. Vrchním velitelem obranných sil je prezident a ministr obrany.

Co se týká dalších funkcí, měla EPLF na starost hlavně vybudování nového státu. Financování Eritrei a EPLF bylo v roce 1991 velmi špatné. Členové EPLF pracovali až do roku 1993, kdy proběhlo referendum, bez nároku na mzdu (Iyob 1997: 136). Eritrea nebyla oficiálně uznána až do roku 1993, a proto nemohla počítat s podporou Mezinárodního měnového fondu a Světové banky (Berekteab 2007: 411). Po oficiálním uznání samostatného státu se tato mezinárodní pomoc Eritrei dostala, tyto finance začala čerpat i EPLF, která postupně srůstala se státem. EPLF až do roku 1997 ustanovila přechodné období, v rámci kterého zastávala veškeré politické funkce jako jediná politická organizace v zemi, dosadila svou vládu, svého prezidenta a utvořila komisi, která byla pověřena sepsáním ústavy.

Přesto, že se přejmenovaly jednotlivé stranické orgány a částečně se změnila ideologie, zůstává vedení EPLF, a tedy celého státu, v rukou stejných osob. Ze začátku 90. let EPLF nesplňuje veškeré požadavky, aby se o ní dalo hovořit jako o reálné politické straně, ale T. Hodgkin uvádí, že politické strany v Africe vznikají z dříve existujících politických organizací, kterým je vtisknuta nálepka s označením politická strana i přesto, že v počáteční fázi nedošlo k výraznějším změnám ve struktuře, vedení a organizaci (Hodgkin 1961).

Závěr

Tato bakalářská práce se zabývala tím, zda na začátku 90. let 20. století, kdy Eritrea získala nezávislost, došlo k přeměně národně-osvobozené fronty na politickou stranu. Po dlouhém boji za nezávislost EPLF v roce 1991 vyhrála. Eritrea byla prohlášena samostatným státem v roce 1993 poté, co proběhlo referendum o nezávislosti. Začátkem roku 1994 proběhl třetí kongres EPLF, na kterém byla tato politická organizace přejmenována na Lidovou frontu za demokracii a spravedlnost.

Cílem práce bylo analyzovat vznik a působení úzkých politických elit v rámci osvobozené fronty. Eritrejská lidová osvobozená fronta se začala formovat v 60. letech 20. století. EPLF hned od počátku působila jako vysoce disciplinovaná fronta, která začala prosazovat reformy ve prospěch Eritrejců. V čele fronty byla tajná Eritrejská lidová osvobozená strana (Lidová strana). EPLF začala postupně výrazně ovlivňovat veškeré politické dění v Eritrei. Po zisku nezávislosti se začala prezentovat jako jediná politická strana, která měla v roce 1997 dovést Eritreu ke svobodným volbám. Autorka na začátku práce předpokládala, že v roce 1994, v době konání třetího kongresu EPLF, nedošlo k přeměně na skutečnou politickou stranu a EPLF stále prokazovala prvky osvobozené fronty.

Hypotéza byla na základě analýzy potvrzena. EPLF po třech letech od zisku nezávislosti nemůžeme charakterizovat jako skutečnou politickou stranu hlavně z důvodu, že se nezúčastnila žádných svobodných voleb, ne zvolilo se nové vedení, neprobíhaly pravidelné stranické sjezdy či kongresy. V čele armády byl stále prezident Afewerki, který byl zároveň v čele EPLF. Funkce EPLF zůstaly podobné jako na osvobozeném území, kde EPLF prosazovala svůj politický program. EPLF/PFDJ později pokračovala v boji proti Etiopii při pohraničních válkách.

Úzké vedení EPLF zůstalo na začátku 90. let ve stejném složení. Minimální změny najdeme i v ideologii strany. Hlavní funkcí osvobozené

fronty byl zisk nezávislosti. Poté, co EPLF uspěla, se hlavním cílem stalo vybudování nového státu, na tom se velmi výrazně podílela právě EPLF, která působila jako jediná politická organizace v zemi. Vedení EPLF obsadilo nově vzniklé politické pozice v samostatném státě a začalo budovat a vést nové firmy a soukromé podniky. Organizační struktura strany se příliš nezměnila a funkci tajné politické strany v čele osvobozené fronty nově zastával prezident Afewerki. Vedení EPLF dále rozvíjelo silný centralismus.

Eritrea, dříve italská kolonie, během 2. světové války britský protektorát, a nakonec etiopská provincie, ušla velmi dlouhou cestu k zisku nezávislosti. Poté, co získala nezávislost, se všeobecně předpokládalo, že tato situace nastartuje demokratizační proces, ale opak byl pravdou.

V Eritreii vládne v současné době podle různých hodnocení jeden z nejhorších nedemokratických režimů v Africe. Běžně jsou zde porušována politická i lidská práva, od zisku nezávislosti zde neproběhly žádné svobodné parlamentní ani prezidentské volby. V čele státu je od roku 1991 prezident Isaias Afewerki.

Vývoj Eritreje významně poznamenal systém jedné vládnoucí strany, která má za následek současnou politickou kulturu. Dominantní stranou v Eritreii je v současné době PFDJ (dříve EPLF). Kořeny EPLF můžeme najít již v 60. letech 20. století, kdy boj za osvobození Eritreie vedla ELF. Ta ale neuspěla, problém ELF byl hlavně v zastaralém a neefektivním vedení fronty, kde bylo příliš mnoho pozornosti věnováno tomu, z kterého klanu či etnika vojáci pocházeli. To vedlo ke vzniku myšlenek Isaiase Afewerkiho, který měl v té době příležitost účastnit se vojenského výcviku v Číně, k založení vlastní fronty. Afewerki využil svých zkušeností z vedení odboje na univerzitě a zkušenosti z výcviku v Číně, který byl zaměřený jak vojensky, tak politicky, a spolu s dalšími přívrženci založil Eritrejskou lidovou revoluční frontu, která bylo po celou dobu v čele EPLF. Právě Lidová strana připravila úspěšný politický program, který převzala i EPLF, a získala si tak podporu mezi Eritreijci.

Z pohledu teorie politických stran, kterou se zabývá první část této bakalářské práce, se potvrdily odlišnosti afrických a euroamerických politických stran. Strany se liší v nepříliš funkční organizační struktuře. V Eritreii má hlavní

moc především centrum, ve kterém nejvyšší post zaujímá prezident Afewerki. Politický program bývá populistického charakteru a je cílený na nevzdělanou voličskou základnu. Strana navíc ovládá média, a díky tomu prosazuje svou politiku.

Politickým a stranickým systémům v Africe bylo dosud věnováno jen málo pozornosti. Tato bakalářská práce měla za cíl zmapovat vznik a počáteční vývoj v současnosti jediné politické strany v Eritrei.

Prameny a literatura

Internetové zdroje

General information on Eritrea. 2015. *History of Eritrea*. Dostupné na: <http://www.eritrea.be/old/eritrea-history.htm> (27.5.2015)

General information on Eritrea. 2015. *Location & Geography of Eritrea*. Dostupné na: <http://www.eritrea.be/old/eritrea-geography.htm> (27.5.2015)

Human Development Reports. 2015. *Gross Domestic Product 2014*. Dostupné na: <http://hdr.undp.org/en/data> (1.6.2015)

International Monetary Fond. 2015. *The State of Eritrea and the IMF*. Dostupné na: <https://www.imf.org/external/country/ERI/index.htm?type=9998> (25.5.2015)

Ministerstvo zahraničních věcí ČR. 2015. *Ekonomická charakteristika země Eritrea*. Dostupné na: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/afrika/eritrea/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html (1.6.2015)

Ministerstvo zahraničních věcí ČR. 2015. *Eritrejská média*. Dostupné na: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/afrika/eritrea/media_v_miste/index.html (1.6.2015)

General information on Eritrea. 2015. *Political structure in Eritrea*. Dostupné na <http://www.eritrea.be/old/eritrea-government.htm> (27.5.2015)

Noviny a časopisy

Aluaigba, Moses T. 2009. „Financing Political Parties in Africa: The Nigerian Experience, 1999-2008.“ *Interdisciplinary Journal* 22, č. 2.

BBC News. 2005. „Q&A: Horn's bitter border war.“ 7. prosince 2005. Dostupné na: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/afrika/4041073.stm> (5.6.2015)

BBC News: 2015. „Eritrea country profile – Overview.“ 4. května 2015. Dostupné na: <http://www.bbc.com/news/world-africa-13349078> (6.6.2015)

Berekteab, Redie. 2007. „When Success Becomes a Liability: Challenges of State Building in Eritrea (1991-2005)“. *African and Asian Studies* 6, č. 4.

Burgess, Doris a Cliffe, Lionel: 1987. „EPLF Second Congress.“ *Review of African Political Economy* 14, č. 38.

Connell, Dan. 2001. „Inside the EPLF: The Origins of the 'People's Party' & its Role in the Liberation of Eritrea.“ *Review of African Political Economy* 28, č. 89.

Gedlu, Mesfin. 1995. „Eritrea a Etiopie“. *Mezinárodní politika*, č.7.

Gruber, J. 2001. Gender: „Eritrean People's Liberation Front and Eritrean government initiatives“. *GOV.UK Department for International Development*. Dostupné na <http://r4d.dfid.gov.uk/Output/181692/> (20.6. 2015)

Irin News. 2004. „ERITREA: Interview with Yemane Gebremeskel, Director of the President's Office“. 1. dubna 2004. Dostupné na: <http://www.irinnews.org/report/49359/eritrea-interview-with-yemane-gebremeskel-director-of-the-president-s-office> (4.6. 2015)

Ries, Brian. 2015. „Eritrea and North Korea top list of world's 'most censored' countries.“ *Mashable*. 21. dubna 2015. Dostupné na: <http://mashable.com/2015/04/21/eritrea-censored/> (9.6.2015)

Hloušek, Vít. 2007. „Koncept konfliktních linií ve střední a jihovýchodní Evropě - tři roviny analýzy.“ *Středoevropské politické studie*. Dostupné na: <http://www.cepsr.com/clanek.php?ID=34> (15.4.2015)

Katz, Richard. S. a Mair, Peter. 1995. „Changing Models of Party Organization and Party Democracy: The Emergence of the Cartel Party.“ *Party Politics*.

Lavau, Georges. „Parties et systemes politiques: interactions et fonctions.“ *Canadian Journal of Political Science/Revue canadienne de science politique*.

Šimíček, Vojtěch. 1995. „Poznámky k financování politických stran.“ *Politologický časopis*, č.1.

Tekle, Tesfa-Alem. 2012. „Eritrean, Sudanese leaders hold talks in Asmara.“ *Sudan Tribune: Plural News and Views on Sudan*. Dostupné na: <http://www.sudantribune.com/spip.php?article42703> (24.5.2015)

Widner, Jennifer. 2004. „Constitution Writing & Conflict Resolution: Data & Summaries.“ *Princeton University*. Dostupné na: <http://www.princeton.edu/~pcwcr/reports/eritrea1997.html> (27.5.2015)

Literatura

Alemann, Ulrich. v. 1994. *Parteien und Gesellschaft in der Bundesrepublik. Rekrutierung, Konkurrenz und Responsivität*. In: Alemann, U. v. Loss, K. Vowe, G. *Politik*, Westdeutscher Verlag. Opladen. s. 256-371.

Allen, Tim. 1996. *In Search of Cool Ground. War, flight & Homecoming in Northeast Africa*. Trenton: Africa World Press.

Almond, Gabriel A. a Powell, Bingham G. 1966. *Comparative Politics. A Developmental Approach*. Boston: Little, Brown and Co.

Apter, David. 1963. *Ghana in Transition*. New York: Atheneum.

Apter, David. 1965. *The Politics of Modernization*. Chicago: Chicago University Press.

Beyme, Klaus v. 1997. *Funktionenwandel der Parteien in der Entwicklung von der Massenmitgliederpartei zur Partei der Berufspolitiker*. In: Gabriel, O. W. Niedermayer, O. Stöss, R. *Parteiendemokratie in Deutschland*, Westdeutscher Verlag. Opladen. s. 359-383.

Brinkmann, Hennig U. 1991. *Parteien Typologie*. München: Oldenbourg.

Bryan, Shari a Baer, Denise et al. 2005. *Money in Politics: A Study of Party Financing Practices in 22 Countries*. Washington DC: National Democratic Institute for International Affairs.

Brunner, Georg. 1979. *Vergleichende Regierungslehre*. Paderborn: Schöningh.

Burke, Edmund. 1770. *Thoughts on the Cause of the Present Discontents*.

Connell, Dan. 2005. *Conversations with Eritrean Political Prisoners*. Trenton and Asmara: Red Sea Press.

- Connell, Dan a Killiont, Tom. 2011. *Historical Dictionary of Eritrea*. Maryland: Scarecrow Press
- Diamond, Larry a Gunther, Richard. 2001. *Political Parties and Democracy*. Baltimore: Johns Hopkins University Press.
- Duverger, Maurice. 1951. *Les partis politiques*. Paris: Armand Colin.
- Fiala, Petr a Strmiska, Maxmilián. 2009. *Teorie Politických stran*. Brno: Barrister&Principal.
- Fiala, Vlastimil, Prouza, Jan a Záhořík, Jan. 2010. *Politické stranictví v subsaharské Africe (Botswana, Malawi, Ghana, Etiopie a Eritrea)*. Olomouc: Iuridicum Olomoucense.
- Fiala, Vlastimil et al. 2012. *Politické strany Afriky, Asie a Latinské Ameriky: Rysy politického stanictví*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury.
- Hassen, Mohammed. 1994. *Eritrean Independence and Democracy in the Horn of Africa*. In Tekle, A. (ed.). *Eritrea and Etiopia from conflict to cooperation*. Lawrenceville: Red Sea Press.
- Henze, Paul. 2001. *Eritrea's War. Confrontation, International Response, Outcome, Prospects*. Addis Ababa: Shama Books.
- Hodgkin, Thomas. 1961. *African Political Parties. An Introductory Guide*. Baltimore: Penguin Books Ltd.
- Iyob, R. 1997. *The Eritrean Struggle for Independence. Domination, resistance, nationalism 1941-1993*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Mohammed, Abdul Kadir a Nicole Hirt. 2008. *Zones of Peace in a Region of Conflict and Crisis: The Role of Eritrean Civil Society Revisited*. In Bruchhaus, E. M. a Sommer, M. M. (ed.). *Hot Spot Horn of Africa Revisited*. Berlin: LIT Verlag.
- Mojdl, Lubor. 2005. *Etiopie*. Praha: Libri.
- Negash, Tekeste. 1987. *Italian Colonialism in Eritrea, 1882-1941. Policies, Praxis, and Impact*. Uppsala: Uppsala University.

- Novák, Miroslav. 1997. *Systémy politických stran*. Praha: Sociologické nakladatelství.
- Outlý, Jan. 2003. *Strany a stát, volby a finance. Vybrané aspekty primárních voleb a financování politických stran*. Olomouc: Periplum.
- Pateman, Roy. 1998. *Eritrea. Even the Stones are burning*. Lawrenceville-Asmara: Red Sea Press.
- Pinto-Duschinsky, Michael. 2002. *Trends in British Political Funding, 1979-84*. In Herbert, E. A. *Comparative Political Finance in the 1980s*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Pool, David. 2001. *From Guerillas to Government. The Eritrean People's Liberation Front*. Oxford: James Currey.
- Salih, Mohamed A. 2004. *African Political Parties. Evolution, Institutionalisation and Governance*. London: Pluto Press.
- Sartori, Giovanni. 2005. *Strany a stranické systémy*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury.
- Trevaskis, Gerald Kennedy Nicholas. 1960. *Eritrea. A Colony in Transition 1941-1952*. Oxford: Oxford University Press.
- Záhořík, Jan. 2009. *Etiopie v letech 1923-1935. Cesta k italské invazi*. Praha: Karolinum.
- Zeuner, Bodo. 1969. *Innerparteiliche Demokratie*. Berlin: Colloquium Verlag.